

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECC

Ček, račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011; Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Mladinske organizacije v Nemčiji

Monakovo, septembra.

Pravkar je bila objavljena državna naredba, ki ustvarja osrednjo državno organizacijo za mladinsko vzgojo. Korak berlinske vlade sam na sebi še ne pomenja fašizma, ker ne zahteva monopola za vzgojo mladine. Dosedanje mladinske organizacije še ostanejo. Lahko pa je vladni korak prvi začetek fašističnih vzgojnih metod, le da jako previden. Državnim vzgojnim organizacijam se bodo preskrbele gotove ugodnosti in prednosti, kakršnih druge mladinske organizacije dosedaj niso uživale. Vlada upa, da bo na ta način pridobila mladino, nakar bi polagoma zatrija eno mladinsko organizacijo za drugo in tako političnim skupinam raznih smeri odvzela naraščaj.

V koliko se bo vladni, ki je sama v zelo žibki kočji, gornji načrt posrečil, ni da bi že sedaj o tem razpravljali. Poglejmo najširši stanje in položaj obstoječih moških mladinskih organizacij v rajhu. Najstojmo najprej one, ki služijo strankarskim namenom, to je, ki tvorijo politični pomladek raznih strank.

Hitlerjugend, Hitlerjeva mladina. Ta mladinska politična organizacija narodnih socialistov je bila ustanovljena 1922 in je razdeljena v 35 okrajev (Gauen) z 900 odseki. Članstva šteje preko 20.000.

Der Bismarckbund der Deutschen Nationalen Volkspartei. Ustanovljena je bila organizacija 1922 in šteje preko 40.000 članov. Sedež je v Hamburgu. Njena smer je strogo nacionalistična, cilj je borba za črno-belo-rdečo zastavo, toje poklicati v življenje moč in veličino predvojnemu Nemčiji. Nje sorodna grupa se imenuje »Hindenburgbund«. Ustanovljena je bila 1919 kot politični naraščaj nemške ljudske stranke. Smer je izrazito germanistična: uničenje mirovnih pogodb, vrnitev nemških kolonij in skrb za nemški življenjski izven rajha. Članstva bo nekaj nad 12.000. Voditelj je poslanec Ernst Hintzmann.

Die Deutschen Windhorstbünde. Mladinska politična šola centra. Ustanovljena v Essenju že 1895. Razdeljena je v 12 pokrajinskih zvez z nad 20.000 članstva. Njih namen ni zbirati maso, temveč politično vzgajati voditelje. Sedaj je sedež v Berlinu.

Reichsbund der Deutschen Jungdemokraten. Ustanovili so to zvezo vrtniši se bojovníki takoj po vojni. Politično se je pridružila »Državni stranki«. Članstvo tvorijo brezposelni, študentje, pa tudi delavci.

Die Jungsozialistische Bewegung. Socialno-demokratska organizacija, ki vzgaja v marksističnem duhu socialistično mladino do 25 leta. Razdeljena je po okrožjih in odsekih kakor ostale zveze.

Der Kommunistische Jugendverband Deutschlands. Gre za mladinsko organizacijo, ki vzgaja delavsko mladino v komunističnih načelih. Zgrajena je na celicah in ima izrazito propagandni značaj. Organizacija proučava v študijskih odsekih komunizem in sovjetsko revolucijo. Leta 1930 je delala organizacija z 867 odseki. Razširjena je med delavstvom in med kmeti. Komunisti izvežbajo svoj naraščaj tudi strokovno, da more takoj prevzeti vodstvo strokovnih organizacij. Razen tega se jih uvrsta v popolno brezposlost. Odkar je bila razpuščena »Rote Jungfront« se domneva, da obstoja več ilegalnih komunističnih mladinskih organizacij.

Die Weltjugendliga, Verband Deutschland. V letu 1919 je masoneri ustanovila to mladinsko figo, ki je v stalnih in tesnih odnosih (osebni in pisemski) z inozemskimi masonskimi organizacijami. Članstva nima veliko.

II. Še kratek pregled vojaških oz. brambenih organizacij.

Seharnhorst. Ustanovljena 1920. Organizacija tvori pomladek »Jeklenih čelad« (Stahlhelm) in vzgaja mladino fizično in duševno v vojaškem smislu. Obsega mladce do 17. leta in šteje okrog 5000 članov. Po 17. letu jih sprejme »Jungstahlhelm« — do 22. leta. Šteje redno čez 100.000 članov. Vzgoja obsega vojaške vaje, sport, gibanje na terenu, taborenje. Sedež je v Magdeburgu.

Wehrwolf. Ustanovljena 1923. Znak: črna zastava z mrtvaško glavo. Organizacija — neke vrste narodna obramba — je silna po sredstvih in tajnem delu. Njen namen je dvigati državljansko in nacionalno zavest, pobijati notranje boje in strankarske spore. Njeni člani se rekrutirajo iz vseh stanov in plasti. Hoče veliko, močno Germanijo in kar je temu napoti, mora pasti. Notranja disciplina je zelo stroga in popolnoma vojaška. Razširjena je tudi v Avstriji.

Podobne cilje zasleduje »Die Jungdeutsche Jugend«. Tudi ta organizacija stremi za enotnostjo nemštva in nemške države. V tem smislu vzgaja mladino že od 12. leta dalje. Veliko važnost polaga na fizično vzgojo. Goji sport in vojaške vaje ter taborenje.

»Das Jungbannere«. V februarju 1924 je republika razvila »Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold«. Takoj tedaj se je tudi že mislilo, da je potrebna posebna bojna organizacija, ki naj brani republiko pred monarhistično reakcijo. Ta organizacija ne obsega le odraslih mož, ampak tudi mladino od 14 do 21 leta. Poveljstvo mladinskih čet je v Magdeburgu. Formacija je zelo močna. Država ima razdeljeno na 32 okrožij, šteje 5148 skupin s približno 1 milijon član. Jungbannere in Jungstahlhelme sta dve najmočnejši vojaški organizaciji v državi. Vendar je med njima neka razlika. »Jeklene čelade« so izrazito vojaška formacija, medtem ko »Mladi prapore« skrbijo za republikansko vzgojo

Japonski imperializem triumfira

Velika vojaška parada v Tokiu — Pogodba med Japonsko in Mandžukoom

Brezizhoden mednarodni položaj

London, 16. septembra. V četrtek 15. t. m. se je vršila v Tokiu velika manifestacija japonskih bojovníkov in drugih patriotičnih organizacij, katerim je prisostvovala ogromna množica ljudstva. Bivši bojovníki, kakor tudi člani raznih nacionalnih društev in šolski otroci, so v ogromnem sprevodu, v katerem je bilo okoli 50.000 udeležencev, defilirali mimo svetišča Yasukuni, v katerem se nahaja grob neznanega junaka. Prireditvi je prisostvovala celokupna vlada in generaliteta. Ta manifestacija, ki je bila vseskozi podobna paradi Stahlhelma, ki se je bila nedavno vršila v Berlinu, je obenem pomenila proslavo akta, s katerim je Japonska priznala Mandžurijo kot neodvisno državo in sklenila z njo zavezniško pogodbo. Bila je torej pravi narodni praznik japonskega nacionalizma, kateremu se je pod krinko priznanja province, ki se je osvobodila kitajskega jarma, posrečilo, da se je izvršil akt, ki v bistvu ne pomeni ničesar drugega, kakor da ogromna mandžurska provinca postane japonska provinca na isti način in po istih metodah in juridičnih formulah, ki se jih je Japonska poslužila, ko si je prisvojila Korejo. Prikrita aneksija Mandžurije pomeni za Japonsko, ako se ne zgodi kaj izrednega, največje teritorialno pridobitev tekom cele zgodovine. Japonska je postala gospodar ozemlja, ki šteje 490 tisoč kvadratnih milj in ima 34 milijonov prebivalcev, ima pa še prostora za trikrat toliko ljudi. Ako Japonci izgradijo železnico, ki bi tekla do pritlišča Rašín, par sto kilometrov južno od Vladivostoka, bo mandžurska posest pomenila obenem veliko nevarnost za ruske gospodarske in politične interese na Daljnem vzhodu.

Zavezniška pogodba - krinka za aneksijo

Priznanje Mandžurije od strani Japonske, kakor tudi podpis zavezniške pogodbe med obema tema državama se je izvršil 15. t. m. v glavnem mestu nove države Čan-Čun v navzočnosti predsednika Mandžukoa, bivšega kitajskega cesarja Pu-Jia. Za Japonsko je podpisal izredni poslanik in vrhovni poveljnik japonskih čet v Mandžuriji, general Muto, za mandžursko državo pa predsednik ministrskega sveta Čen-Hsia-Čan. V zvezniškem protokolu je rečeno, da je Japonska novo državo priznala zato, »ker je svobodna volja naroda sklenila, da se Mandžurija proglasi in organizira kot neodvisna svobodna država in ker je Mandžuko obljubil, da bo priznal in spoštoval vse mednarodne pogodbe, ki jih je svojčas Kitajska kot suveren Mandžurije sklenila z inozemskimi državami.«

Nova država je takoj po zaključku zavezne pogodbe z Japonsko izdala komunikle, v katerem izjavlja, da bo nemudoma ustanovila komisijo, da odpravi notranjo Mandžurije vsem inozemcem na podlagi principa odprtih vrat. Kakor ni Japonska prekršila nobene politične ali gospodarske pogodbe, ki jo ima s tujimi silami, tako tudi Mandžuko nima namere, da bi se pregrešil zoper kakršnekoli pravice in gospodarske interese, ki so bili priznani inozemcem od bivše kitajske vlade. Ta izjava je namenjena v prvi vrsti podanikom USA in sovjetske Rusije, kakor tudi drugih evropskih držav, ki jih bo par milijonov in ki imajo v Mandžuriji velika podjetja, koncesije in investicije.

Za Japonsko samo so najbolj važne one določbe pogodbe, ki pravijo, da se bosta Mandžurija in Japonska med seboj podpirala, ako bi kdorkoli skušal kršiti teritorialno integriteto, mir in notranji red v katerikoli izmed obeh držav. Japonska je obenem dobila pravico (ki jo faktično že davno izvršuje), da vzdržuje v vseh krajih, kjer je to potrebno, svoje garnizije.

Velesile čakaio

Kitajska vlada v Nankingu je takoj poslala protestno noto ameriški, angleški, rimski in pariški vladi, kakor tudi Zvezi narodov v Ženevi, v kateri zahteva, da se nasproti kršitvi teritorialne suverenitete Kitaja in proti kršitvi pogodbe devetih velesil iz leta 1922 začne takoj mednarodna akcija. Nemudoma naj se skliče posebna konferenca devetih velesil, ki se obvezale, da bodo varovale suvereniteto in nedotakljivost kitajskega ozemlja.

Velesile na protestno noto Kitaja še niso odgovorile, vendar pa se po zanesljivih informacijah zdi, da zasukrat ne bodo še ničesar ukrenile. Ve-

Francosko stališče k novi nemški mladinski vzgoji

Pariz, 16. sept. tg. »Petit Parisien« poroča, da so na konferenci diplomatskih in juridičnih strokovnjakov na Quai d'Orsayu prišli v prisotnosti Herriota do soglasnega mnenja, da je nova nemška zasilna naredba, s katero se ustanavlja državni kuratorij za vzgojo mladine, gladka kršitev členov 176 in 177 verzajske mirovne pogodbe. Očividno gre pri tem za vojaško organizacijo. Vsi izobraževalni organi so častniki ali bivši častniki. Tako zvane športne vaje pa so vaje rezerve ali milice. Pravi voditelj ni notranji minister, ki je postavljen na to mesto samo za zunanji videz, temveč general von Stülpnagel, ki je bil še večerj general nemške brambe. To stvar je treba obravnavati mednarodno, in sicer na razorožitveni konferenci.

in v največji meri forsira sportno vzgojo. Leta 1930 je bila ustanovljena v Magdeburgu posebna šola za vzgojo elite.

Dr. W.

lesile stojijo na stališču, da se ima Zveza narodov na svojem rednem zasedanju tega meseca baviti z mandžurskim vprašanjem, ki ji bo predloženo v obliki poročila preiskovalne komisije lorda Lyttona. Na tem zasedanju bosta itak Kitajska in Japonska imeli priliko razjasniti svoje stališče, nakar bo Zveza narodov storila svoje sklepe. Na tem stališču stojijo tudi Združene države severne Amerike. Državni urad za zunanje zadeve v Washingtonu je izjavil, da ni nobenega razloga, da bi USA zavzela sedaj kakršnokoli stališče v zadevi priznanja Mandžurije od strani Japonske, ker se mora preje temeljito proučiti Lyttonovo poročilo.

Sovjetska vlada se tudi v tem slučaju drži tiste rezerve, katero si je naložila tekom celega kitajsko-japonskega konflikta in sovjetski listi k dogodkom v Tokiu ne priobčujejo nobenih komentarjev.

Propaganda za Japonsko

Med tem so izvestni mednarodni krogi že na delu, da ustvarjajo razpoloženje za japonsko stališče. Pravijo, da sta revolucija kalčke province in njena proglasitev za neodvisno državo priznana fakta, ki v teoriji in praksi opravičujeta mednarodno priznanje. Kar se tiče ugovora, da Mandžuko ne vrši polne suverenitete, je treba pripomniti (pravijo ti krogi), da celo v Zvezi narodov sedijo države, kojih faktična suvereniteta nikakor ni popolna. Faktično je bil Mandžuko že opetovano priznan, med drugim od Anglije, ki je bila prisiljena, da se z mandžursko vlado pogaja glede vstopa Lyttonove komisije na njeno ozemlje, in pa od Amerike, ki je nedavno v Harbinu pri mandžurskih oblasteh intervenirala, da naj ščitijo življenje in imetje ameriških državljanov, ogroženih od roparskih band. Zagovorniki Japonske se sklicujejo tudi na to, da Mandžurija prav za prav

nikoli ni bila inkorporirana Kitaju. Kitajski cesarji mandžurske dinastije so ravnali z Mandžurijo kakor s kronsko domeno in celo, ko je bila Mandžurija leta 1907 formalno inkorporirana Kitaju, je živela popolno avtonomijo po posebnim guvernerjem. Leta 1922 je guverner Čansolin v formalnem aktu izjavil neodvisnost Mandžurije od Kitaja. Čansolin je vršil v Mandžuriji popolno suvereniteto brez kitajske vlade. Vsaka pogodba, katero je kitajska vlada sklenila z inozemstvom v zadevi Mandžurije, je morala biti od guvernerja odobrena. Pogodba s Sovjeti glede vzhodno-kitajske železnice, je sklenil Čansolin sam brez vsake ingerence nankinske vlade. (Ta argumentacija je zelo šepava).

Kaj bo storila ZN?

Korak Japonske je ustvaril izredno težak mednarodni položaj, ki je itak izredno kompliciran po sklepu Nemčije, da se ne udeleži sej razorožitvene konference. Ker Japonska po izvršenem dejstvu ne more več nazaj, Zveza narodov pa bi se definitivno kompromitirala, če bi to izvršeno dejstvo, ki je bilo storjeno njej v kljub, priznala, ni videti nobenega izhoda iz položaja, razun če bi kdo Japonsko z orožjem prisilil, da vrne svoj rop...

Sanghai, 16. sept. tg. Japonsko brodovje na reki Jangce je dobilo povelje, da se koncentrirajo pri Hankovu, Nankingu in Shanghai, da bo pripravljeno za nastop proti incidentom zaradi priznanja Mandžurije.

Boji v Mandžuriji se nadaljujejo. Japonci so odbili kitajske napade na Kirin in proglasili v mestu obsedno stanje.

Nemčija se ne udeleži več razorožitvene konference

Nalog za zgraditev nove oklopnice

Berlin, 16. sept. tg. Nemška vlada je pisala bivšemu angleškemu zunanjemu ministru Hendersonu kot predsedniku razorožitvene konference pismo, v katerem naznanja, da se Nemčija ne bo več udeleževala razprav konference, ki so bodo začele 21. septembra. Pismo pravi, da razorožitvena konferenca ni priznala nemške zahteve po enakopravnosti, pa tudi ni sprejela vsaj deloma učinkovitih razorožitvenih predlogov, kakor na primer Hooverjevega načrta. Nemčija zato nima nobenega jamstva, da bi prišlo do radikalne razorožitve veselih, kakršna je Nemčiji naložena na podlagi verzajske mirovne pogodbe. Če Nemčija ostane v vojaškem ožiru podvržena verzajski mirovni pogodbi, nima zanj nobenega smisla, da bi se udeleževala še nadalje razprav o pogodbah, ki bi se nanašale na druge države. Poskusi Nemčije, da bi z direktnimi pogajanjimi s Francijo premagala ta nasprotstva in zagotovila nemško enakopravnost kot predpogoj za udeležbo na konferenci, so se izjalovili zaradi francoskega odpora. Če tudi Nemčija izostane od razprav v uradu razorožitvene konference, je vendar razumljivo samo po sebi, da ima največji interes na tem, da bi prišlo do razorožitve drugih držav.

Berlin, 16. sept. AA. Zunanji minister Neurath je imel večerj govor pred mikrofonom za zvočni film. V tem govoru je vnovič orisal nemško tezo o

enakopravnosti. Dejal je: »Enostranska razorožitve, ki jo je Nemčiji naložila verzajska mirovna pogodba, je postavila državo v izjemno in brezčasno stanje ter silno ogrozila njeno varnost. Razorožitve Nemčije bi morala biti uvod v splošno razorožitve, toda rezultati ženevske konference so docela nezadostni in konferenca je doslej pustila ob strani rešitev vprašanja bodočega statuta nemške oborožbe. Zato Nemčija, ki je mnenja, da je razorožitve brezpogojno potrebna za ohranitev miru na svetu, ne more več misliti na to, da se še nadalje udeležuje razorožitvene konference vse dotlej, dokler se ne razšiti vprašanje enakopravnosti, vsaj v načelu. Nemčija tudi ne more več prenašati radikalnih omejitev, ki jih ji je naložila verzajska mirovna pogodba na polju oboroževanja, dotlej, dokler bodo druge države odklanjale svojo lastno razorožitve. Saj ima Nemčija prav tako kakor te države pravico braniti svojo zemljo.« Minister je sklenil svoj govor z zagotovilo, da bo ves nemški narod podpiral vlado v tem boju za enakopravnost.

Berlin, 16. septembra. Zaradi brezrezultatnega rezultata ženevske razorožitvene konference je državna vlada naročila ladjedelnici v Wilhelmshavnu, da naj nemudoma začne zgradbo oklopnice C. Postavitev grejila bo 1. oktobra, cela ladja pa bo dograjena v štirih letih.

Ogromna finančna operacija

Konverzija kapitala 85 milijard frankov

Pariz, 16. sept. AA. Današnja seja parlamenta se je začela ob 15.05 pod predsedstvom Bouissoua. Navzoča je bila večina članov vlade in okoli 400 poslancev.

Predsednik je prečital ukaz o sklicanju parlamenta. Nato je stopil na tribuno finančni minister Germain Martin in predložil načrt o konverziji ter zahteval takojšnjo debato o njem.

Predsednik finančne komisije je zahteval, da se načrt vrne tej komisiji, in predlagal, da se parlament odgodi do pol 7 popoldne, da bo o njem diskutiral. Tako se je seja odgodila ob 15.15.

Seja senata se je začela pod predsedstvom Jeanneneya ob 15.10. Navzočih je bilo nekaj ministrov in skoraj kompletna senatna zbornica. Predsednik je prečital ukaz o sklicanju senata na izredno sejo in ugotovil, da je zasedanje odprto. Po predložitvi dveh zakonskih načrtov po vojnem ministru, se je senat odgodil do jutri ob 15. uri.

Seja se je zaključila ob 15.15.

Pariz, 16. sept. AA. Govorec o pooblastilu, ki ga je francoska vlada danes popoldne zahtevala od parlamenta zaradi konverzije nekaterih notranjih dolgov, pravi nocojšnji »Temps« med drugim tole: Konverzija se bo nanašala na kapital okoli 85 milijard frankov. Tolikšane finančne operacije naša finančna zgodovina še ne pomeni. Velike konverzije so se izvršile leta 1894 in 1902, ki so obsegale kapital kakih 7 milijard tedanjih frankov, to je po današnji vrednosti franka okoli 35 milijard. Toda angleška vlada je dala zgled še mnogo večje operacije

od te, ki jo ima francoski parlament odobriti. Anglija je z uspehom izvršila konverzijo posojil v višini več ko 2 milijardi funtov, to je okoli 200 milijard frankov. Nato člankar navaja pogoje sedanje konverzije in pravi, da bo lastnikom obveznic na prosto dano, da zahtevajo izplačilo svojega imetja ali pa, da se jim sedanje rente zamenjajo z novimi po obrestni meri 4 in pol odstotka, ki bi se jim izdale ali pari in bi se odplačale v 75 letih.

Umor sredi Sofije

Sofija, 16. sept. tg. Davi je bil ubit znani časnikar Todor Petrov-Juks, glavni urednik lista »Novo Vreme«, ki se je zavzemal za amnestiranje v Jugoslaviji živčih bolgarskih emigrantov — kmetov. Ko se je vračal domov, ga je zavrtno napadel neznan napadalec in trikrat nanj ustrelil. Petrov je bil takoj mrtev. Morilec je po pobegu. Petrov je bil na mrtev protogeristov. Domneva se, da je bil zločin storjen iz političnih nagibov, morda pa je bilo dejanje tudi masčevanje iz osebnih razlogov nekoga, ki je bil oškodovan radi Petrovovega lista.

Barbarski čin

Madrid, 16. sept. tg. Preteklo noč so poizgali zažgali cerkev v mestu Dona Mencía pri Cordovi. Cerkev je zgorela, pa tudi samostan poleg cerkve z mnogimi dragocenimi umetninami. Škoda znaša 4 milijone pezov.

Poskušeni atentat na bolgarskega kralja

Sofija, 16. sept. Z. Nezadovoljnost v Bolgariji je dosegla vrhunec ne le proti vladi sami, ampak tudi proti državni upravi. Tako poročajo današnji listi, da je bil včeraj poskušeni atentat na ministra Kosturkova, oziroma na kralja Borisa. »Utruc to vest potrjuje takole: Na 234 km med postajama Levsko in Komensko je bil postavljen na tračnice brzovojni drog. Ko je brzovlak št. 24 privozil, je z vso silo udaril v drog tako, da se je sunek čutil v vseh vagonih. V vlaku se je vozilo mnogo potnikov, ki so se vozili iz Sofije v Varso ter je radi silnega udarca nastala precejšnja panika. Vendar pa se je ljudstvo pomirilo, ko je videlo, da se je izognilo strašni katastrofi. Ko so odstranili brzovojni drog, je kompozicija nadaljevala svojo pot. S tem vlakom je potoval prometni minister Kosturko, ki se je vozil k nekim »čestnostim«. Atentat je vzbudil v vseh bolgarskih krogih velikansko vznemirjenje. Po drugih

verzijah, ki jih potrjuje komunikacija bolgarskih državnih železnic, pa je bil atentat namenjen kralju Borisu, ki se je pol ure pred izvršenim atentatom peljal z vlakom št. 204 po isti progi. V zvezi s tem je izdalo ravnanje bolgarskih državnih železnic sledeči komunikacija: Včeraj jutraj okoli 24 so neznan storilec položili na železniško progo med Levsko in Komensko brzovojni drog. Ko je privozil do mesta, kjer je ležal na tračnicah drog, vlak št. 24, se je čutil slab udarec, ki ni povzročil škode na lokomotivi in tudi od potnikov ni bil nihče ranjen. Sedaj se vodi preiskava, kdo je položil brzovojni drog na tračnice in če je bil atentat namenjen kralju Borisu ali prometnemu ministru Kosturku. Zločinec od sedaj še niso izsledili in tudi niso mogli ugotoviti, komu je bil atentat namenjen. Časnikarjem, ki so zahtevali informacije, ravnanje železnic ni hotelo dati nobenih pojasnil.

Boj za sofijsko občino

Politično pismo iz Sofije

Sofija, 15. septembra.

Upokojeni in rezervni častniki so združeni v Bolgariji v »društvu na zapasne oficere«. Predsednik društva je bil do včeraj general v pokoju Lazarov.

Pred nekaj tedni je priobčil neki časopis vest, da se je zbralo v Sofiji na tajnem zborovanju okoli 60 ljudi ki so se posvetovali, kako se naj izvede drug režim v državi. Policija je izjavila takrat, da ji v kakem takem zborovanju ni ničesar znane. Gotovo je le eno, da se še vedno nahajajo elementi, ki stremijo do dosega svojih ciljev, vlade »močne roke«, ki naj bi napravila konec vsem strankarskim razprtijam, borbi za uradniška mesta, vsem večjim in manjšim korupcijskim zadevam itd.

Glavni zagovornik takega režima je nesporno profesor Cankov, ki je z državnim preobratom leta 1923 prišel do vlade, v kateri je zasedel mesto ministrskega predsednika. Osebnost sicer zanikava namen katerega novega preobrata, tudi se baje ne navdušuje za nemške hitlerjeve, vendar je mnenje večine naroda, da bi on bil vedno pripravljen v ugodnem slučaju započeti »nov režim« v državi. Profesor Cankov je gotovo najbolj obsovažen človek v Bolgariji. Protivniki se ga boje, ker so jim ostali v spominu krvavi dogodki iz leta 1923, doba tajstvenih kampanj, ki so pomenili prevažanje svoje žrtve v neznano usodo. Nikjer se ne pojavlja Cankov sam, vedno ga spremlja njegova telesna straža, državna policija pa straži dan in noč njegov dom na bulevaru Carice Ivane prej ul. Vitoška. Njegovi privrženci ga obkrožujejo in slikajo kot moža železne roke, bodočega rešitelja Bolgarije. Po padcu vlade demokratičnega zgovora je Cankov zasedel zopet mesto profesorja na univerzi. V spominu so še burni kravali, ki so se odigrali na sofijski univerzi v minulem školskem letu proti predavanju Cankova. Radi prestiža vlada takrat ni hotela ugoditi dijaškim zahtevam, da se profesor Cankov odstrani, pač pa so bila pozneje odgojena njegova predavanja, dokler ni bil umirovljen.

Profesor Cankov, ki je razcepil »demokratičski zgovor« v dve grupi, eno pod njegovim, drugo pod predsedstvom Ljapčeva, se je vrjel z vsemi svojimi silami in z vso svojo znano energijo v politični boj. Samo njegov pojav v podočeljskih mestih je dovolj, da so si politični nasprotniki v laseh, da pride do izgrede, ki imajo običajno kr-

vave posledice. Proti njegovim nastopom so v prvi vrsti zemljelci in komunisti.

Dne 25. septembra se vrše občinske volitve v prestolnici Sofiji. Profesor Cankov je napel vse sile, da združi na svoji listi kolikor mogoče razcepljenih strank, ker je opasnost velika, kakor izjavlja sam, da si pribore komunisti večino. »Prestolnica je v nevarnosti,« pravi Cankov. Njegovemu vplivu v vojaških krogih se je posrečilo, pridobiti za svojo listo štiri znane generale, med njimi predsednika v uvodu omenjenega društva rezervnih častnikov, generala Lazarova. Pojava štirih generalov je navdušila pristaje Cankova. General Lazarov je izdal nato oklice na upokojene in rezervne častnike, da stopijo v volilni borbi za sofijsko občino v demokratičski zgovor krilo Cankova in da pomagajo tako odvrniti komunistično nevarnost od Sofije. Proklamacija generala Lazarova je naletela v strankinih glasilih na najhujši odpor, ter so bila izražena mnenja, da nihče nima pravice vmešati društvo rezervnih častnikov v strankarske boje, ker je društvo samo na sebi ne-politično in je svoboda političnega udejstvovanja posameznih članov zajamčena po društvenih pravilih. Odbor društva je sklical sejo. Debatte v večerajnji seji so bile precej živahne, ker se je branil general dati zahtevano odstavko. Od 14 odbornikov je 8 glasovalo, da mora odstopiti predsednik, 4, med njimi predsednik sam, so glasovali, da ostane, dva pa sta bila neodločna. Po izidu glasovanja je Lazarov odstopil ter je bil izbran do novih volitev 23. oktobra general Sirmanov za predsednika društva. Izdana resolucija namerava kolikor mogoče zakriti nastali spor.

Na listi »demokratičskega zgovora« — Cankov stoji imeni dveh generalov, generala Russeva za prvi rajon, in omenjenega generala Lazarova za tretji rajon. Profesorju Cankovu je uspelo, da razdvoji liberalno grupo Bojan Smilov-Statet ter je slednji vstopil za občinske volitve v Sofiji v zvezo z demokratičskim zgovorom — grupa Cankov. Iz vseh dejstev je razvidno, da poskuša profesor Cankov priti v ospredje z vsemi silami, omenjene zveze pa jasno povedo, na pomoč katerih krogov Cankov računa.

V soboto je poslednji čas za vložitev list, na kar vam bomo poročali, kako razcepljeno bo šla Sofija v volilni boj. Volilec bo imel vsekakor precej težko izbiro med 20 volilnimi listami in programi.

„Francija se dolgočasi“

Pariz, v septembru.

Diplomatične note in precejšnja enotnost pisanja velikih pariških listov, še niso brez-pogojno merilo za pravo razpoloženje francoskega ljudstva. Če bi hoteli označiti razpoloženje ljudskih mas, bi lahko rabili izraz »La France sennuie« (Francija se dolgočasi). Narod ni posebno razpoložen ne napram Nemcem, ne napram kom drugim. To lahko opazujete pri raznih kino-predstavah. Ko zvočni film oddaja Hindenburgove ali Hitlerjeve besede, po navadi ostane vse mirno in brez protestov. Istotako ni opazovati katerega posebnega navdušenja, ako filmsko platno kaže odkrivanje novega vojnega spomenika z vojaškimi paradami. Masa ljudstva je dokaj brezbržna tudi za ostro pisanje pariškega tiska ob raznih prilikah. Pariški tisk je namreč vsaj oni, ki je razširjen in mnogo čitan, ali vladen ali sploh nacionalistično-desničarski. Narod pa se za zunanje politične dogodke mnogo manj interesira kakor bi to utegnulo odsevati iz listov. Mnogo večja pažnja se posveča gospodarskim vprašanjem, kajti tudi v Franciji se je gospodarski položaj občutno poslabšal. Ljudje se pogovarjajo o novih davkih, s katerimi groze razne vladne naredbe. Francoz je jako hladnokrven in mirno presoja položaj. V resnici je ta narod nadvse mirnoluben in pripravljen za vsak pameten sporazum. Splošno pa čutijo mase, da politična usoda naroda ni v močnih rokah in da na prvem mestu države manjka močne osebnosti, kakor jih je Francoz bil vedno vajen, ki bi smoteno vodila državo k gotovemu cilju. Herriot pač ni Poincaré, ne Tardieu in še manj Clemenceau. Moč se izvija semiatje, išče kompromisov in se izgublja v neskončnih pogajanjih. Ljudstvo čuti, da je Herriot pač na vladi, toda da ne vlada. Herriotova vlada niha in se izogiba vsakih jasnih odločitev. Herriot operira rajši z Goethejevimi in Beethovenovimi citati, kakor pa z jasnimi političnimi izjavami. Rad bi bil vsem vse, zato pa nikjer nima trdne politične zaslombe.

Vsak narod in tako tudi francoski hoče vodstva, si želi močnih osebnosti, ne pa ljudi, ki se puste voditi od razmer. Zato se Francija dolgočasi. —f—

Tročki ne more na Češko

Pariz, 16. sept. AA. Iz Prage poročajo, da češkoslovaški konzul v Carigradu ni vidiral potnega lista Leva Tročkega in da se zato Tročki ne bo mogel napotiti na Češkoslovaško v svrhu zdravljenja.

Razorožitvena konferenca odgodena

Zeneva, 16. sept. Z. V ponedeljek se bo na seji proračunskega odbora razorožitvene konference vzelo v pretes tudi predlog predsednika konference Hendersona, ki priporoča, da se seja, ki je sklicana za 21. september, odgodi na nedoločen čas. To je zahtevalo več držav radi tega, ker hočejo preprečiti abstinenca Nemčije pri delu razorožitvene konference. Misli se, da bo seja predsedništva razorožitvene konference odgodena do novembra, ker bo takrat že razčiščen vprašanje nemškega sodelovanja na razorožitveni konferenci.

Madžarski vladi grozi kriza

Budimpešta, 16. sept. Z. Listi poročajo, da namerava kakih sedem zastopnikov izstopiti iz vladne stranke. V vladni stranki še vedno vlada veliko nezadovoljstvo zaradi agrarne politike vlade. Grof Bethlen je prevzel nase vlogo posredovalca in podpira ministrskega predsednika grofa Karolya ter prosi zastopnike, da še nadalje podpirajo sedanji kabinet. Nezadovoljni agrarni zastopniki, ki jih je okrog 80, še vedno zahtevajo odstop trgovskega ministra Keneza. Bethlen skuša pomiriti nezadovolježe in jim obljublja splošno znižanje obrestne mere od 3 do 4 odstotkov.

Znižanje obrestne mere v Italiji

Rim, 16. sept. AA. Vlada je objavila komunikacijo, v katerem pravi, da je bil med bančnimi zavodi na pobudo predsednika vlade in guvernerja italijanske narodne banke dosežen sporazum o obrestni meri za vloge. Obrestna mera za vloge bo odslej znašala 2 in pol do 3 in pol odstotka, za vloge z določenim rokom pa 3 do 4 odstotka. Listi pripisujejo temu sklepu velik pomen za potence kredita v Italiji.

Znižanje obresti v Nemčiji

Berlin, 16. sept. AA. Centralna vlada bo jutri na seji razpravljala o znižanju obrestne mere pri privatnih dolgovih; to znižanje naj bi se izvršilo v zvezi z znižanjem eskontne mere nemške narodne banke, o čemer se bo sklepalo v ponedeljek.

Vlada nima namena izvesti splošno znižanje obrestne mere pri privatnih dolgovih, kar predvsem zahtevajo agrarci, pač pa misli znižati eskontno mero narodne banke s 5 na 4%. Vključ redukciji izdatkov v posameznih ministrstvih, v višini 110 milijonov mark, znaša primanjkljaj nemške države, njenih dežel in občin, še zmerom poldrugo milijardo mark.

Dunajska vremenska napoved: Jasno, ponekod jutranja megla, ponoči hladno, podnevi toplo. Lepo vreme bo trajalo še par dni.

Znanstveniki pri Piju XI.

Te dni je sprejel sv. oče Pij XI. v avdienci znamenito družbo: bili so to udeleženci XIV. mednarodnega fiziološkega kongresa, ki se je letos vršil v Rimu. Med kongresisti so bili trije Noblovci: prof. A. Hill — London, prof. A. Mayerhof — Heidelberg, in prof. H. v. Euler — Stockholm. Del znanstvenikov so spremljale tudi njihove soproge. Nagovor na papeža je imel prof. fiziologije na neapeljski univerzi Bottazzi.

Pij XI. je odgovoril na duhoviti način, iz njegovih besed je razvidno, kako ga je ravno obisk znanstvenikov prav posebno razveselil. Po besedah božjega Mojstra — je med drugim dejal sv. oče — je najnotranjše v človeku njegov duh. Vsi udeleženci, kakor različni so drugače njihovi ideali, imajo en skupen ideal: znanost. Ideal tiste resnice, ki je dobro: »Verum et bonum convertuntur.« Ta kongres je bil velika smotra človeških duhov, ki so se posvetili službi čiste znanosti. Znanost stremi za znanjem različnih strani življenja in s tem za spoznanje Boga, ker je Bog stvarnik življenja in temelji življenje v Bogu in je Bog v svoji bitnosti življenje brez omejitve. Znanstveniki so s svojim obiskom na prelep način obudili v papežu spomin na tista leta, ko je mogel še ves svoj čas in vse svoje sile posvečati znanosti. Svoja najboljša leta je posvetil čisti znanosti. Na to se spominja brez vsakega obžalovanja, ker se ni bal kritike, ki se obrača proti znanstvenikom, češ, da se izločijo iz življenja in so zaradi tega zanj manj sposobni. Nasprotno je dokazano dejstvo, da je malo stvari za življenje tako koristnih kakor znanost, najsi se tudi goji nekoliko samotno in ločeno.

Potem je papež navedel iz svojih spomi-

S kakšnimi sredstvi se drži albanska vlada

Naročeni atentati in izmišljene zarote

Pariz, 16. sept. AA. V zvezi z današnjo razpravo proti takim zvanim upornikom v Tirani pri- maša današnji »Oeuvre« članek, v katerem med drugim pravi:

Odkar traja sedanji režim kralja Zoga, se ne- prestano vrste v Albaniji atentati, zarote in upori. Vse to je posledica nenormalnih razmer, v katerih se država nahaja, ker jo upravlja vlada, ki je plačana iz inozemstva. To je splošna reakcija nacionalnega občutenja malega naroda, ki bi si hotel priboriti nazaj svoje potopeptane pravice. Toda pogosto so vesti o podobnih dogodkih izmišljene s strani vlade, da bi upravičila režim in da bi mogla preganjati intelektualce, ki so najhujši nasprotniki tega režima.

Taka je stvar tudi z današnjo dozdevno zaroto. Nato članek govori o tem, kako si v Albaniji,

nov, kako je imel kakor knjižničar opravke s starimi rokopisi, med katerimi je bil eden iz 2. stoletja, ki dokazuje, kako rano se je že človeštvo ogrevalo za vprašanja, s katerimi se pečajo navzoči znanstveniki. S pravo fiziologijo ima spis sicer malo opraviti, pač pa na bolj ali manj izviren in ostroumen način opi- suje živali, njihovo življenje in navade, kakor tudi simbolizem in pravilice, ki se pletejo okrog njih. Spis je bil med starimi fiziologi, ki so jih takrat imenovali enostavno »bestiariji«, pa tudi med umetniki izredno razširjen.

Potem je sv. oče omenil Apostolsko konstitucijo »Deus scientiarum Dominus«, ki je času primerno uredila teološki študij. Slednjič se je spomnil proglastitve bl. Alberta Velikega za svetnika in cerkvenega učenika. Te počastitve ne more nihče bolje umeti kakor ravno navzoči znanstveniki. To počastitev je izvršil papež s posebnim znanstvenim namenom in s posebnim ozirom na znanost. Dejansko je sv. Albert Veliki eden tistih redkih duhov, ki so postali predhodniki modernih časov, teh v resnici na presenetljiv način znanstvenih časov. Le malo mož je bilo, ki so imeli jeklenotrdno moč kakor Albert V. Mednje moremo prišteti Gerberta d'Aurillaca, poznejšega papeža Silvestra II., ki je prvi znanstveno opazoval go- milno silo vodne pare. Za tema velikanoma treba imenovati Keplerja, Kopernika in Leonarda da Vinci.

Ob zaključku je sv. oče, predno je znanstvenikom podelil svoj blagoslov, duhovito raz- ložil latinsko besedo »benedictio« in pripomnil, da čeprav njegov blagoslov ne bo za vse navzoče znanstvenike pomenjal sakralnega čina, naj bo pa vendar vsem želja vsega dobrega zanje v etimološkem zmislu besede.

odkar jo vlada kralja Zoga, izmišljajo zarote in atentate, kadarkoli pride vlada v kakšno težavo. Isto se zgodilo tudi zdaj, pravi list, samo v večjem obsegu. Celo albanski listi priznavajo, da so zdaj aretirali več kot 300 intelektualcev, od katerih so jih 10 pripeljali pred sodišče. Na čelu tega sodišča se nahaja neki Nivica, ki je popolnoma nepismen in je bil vrhu tega svoje čase še razbojnik.

Nadalje članek pravi, da so morali aretiranci prestopiti huda trpinčenja in da sta zato dva izmed njih zblaznela.

Članek se konča s temi besedami:

Ker poznamo vlado kralja Zoga, smemo biti prepričani, da nobeden izmed upornikov ne bo več prišel iz zaporov in da bodo nekateri na ta- jinstven način izginiti.

Davčna oprostitve sadovnjakov

Belgrad, 16. sept. AA. Oprostitve sadovnjakov in olivnih nasadov od davka.

Da bi se podprlo napredovanje sadjarstva kot izredno važne poljedelske panoge, od katere živijo celi naši sadjarski okraji in da bi se na ta način vplivalo na dolopolitvah zakona o neposrednih davkih, ki je tiskan v 70. številki Službenih novih z dne 24. marca 1932, predvideno, da se oproščajo davka zemljišča, ki se zasajajo z novimi sadovnjaki in sicer s slivami, predvsem požickimi, bistriški- mi, plavimi čepkami, čitljivkami itd. ter z jabolkami in hruskami, predvsem z jesenskimi, nadalje z orehi, lešniki ter drugim plemenitim sadjem — za šest let, zemljišča pa, na katerih se zasadijo olive, za dvajset let.

Da se izvede gornji zakonski predpis, je mini- ster za poljedelstvo s št. 55.860—2 z dne 10. sep- tembra predpisal pravilnik, ki precizira, da se pod sadovnjakom razume ono zemljišče, na katerem je po 25. marcu 1932 pravilno zasajeno plemenito sad- no drevje. Pod takšnim zemljiščem pa se razume ona površina, ki je v katastru ločena kot posebna parcela in numerirana s posebno parcelno številko. Če je sadno drevje zasajeno samo na enem delu takšne parcele, potem mora ta površina imeti naj- manj 250 kv. metrov, da se lahko doseže pravica do začasne oprostitve davka in da se to lahko zabeleži oziroma izvede v zemljiškem katastru.

Nadalje je s tem pravilnikom s št. 3 regulirano, da se pod pravilno zasajenim sadovnjakom razume tudi sadovnjak, ki je zasajen na položaju in na zemljišču, ki odgovarja dotični vrsti sadja ter da je zemljišče preorano, kjer se to lahko izvede. S št. 4. pravilnika je predvideno, da se kot plemenita sad- na drevesa razumejo vse one vrste sliv, jabolk, hrusk, čerešnje, marelice, breskve, višnje, orehove, lešnikov, smokve ter ostalega plemenitega sadja, ki so priporočene od ministrstva za poljedelstvo in banskih uprav, da se goje po posameznih okrajih in krajih. Ne smatra pa se za sadovnjak ono sadno drevje, ki je posamez ali v vrstah zasajeno po ro- bovih in mejah njiv, steza in potov, po vrhovih, če je zasajeno poleg drugih kultur in po vinogradih.

Interesenti naj prednašajo prijave in prošnje za oprostitve sadovnjakov od davka pristojni kata- strski upravni v premerjenih krajih, oziroma pri- stojni davčni upravi v nepremerjenih krajih. Kata- strska in davčna uprava dostavljata te prošnje pristojnemu okrajnemu načelniku, ki odreja okraj- nega poljedelskega referenta, da po uradni dol- žnosti odide na lice mesta in ugotovi, ali zadevni sadovnjak odgovarja predpisom pravilnika.

Katere podatke mora vsebovati prošnja in vsa druga pojasnila o tej stvari so navedena v pravil- niku samem. Pravilnik je dostavljen banskim upra- vam, ki ga bodo z razpisom dostavile okrajnim na- čelnikom ter bodo okrajni kmetijski referenti z in- teresiranim osebam lahko dajali točna pojasnila. Razen tega bo pravilnik natisnjen te dni v Službe- nih novinah.

Kongres krščanske arheologije

Belgrad, 16. sept. I. Od 25. do 29. septembra bo v Raveni v Italiji tretji kongres krščanske arheolo- gije, na katerem bo zastopanih 22 narodov. Našo državo bodo na kongresu zastopali magr Bulić iz Splita, prof. dr. Hoffler iz Zagreba, prof. Peiković iz Belgrada in prof. dr. Baldoni Saraja iz Ljubljane. Prvi tak kongres je bil na vzpodbudo magra Bulića leta 1894 v Splitu, drugi pa leta 1900 v Rimu.

Jugoslov. delegacija za Ženevo

Belgrad, 16. septembra. AA. Delegacija kra- ljevine Jugoslavije za 13. skupščino Društva na- rodov, ki se sestane 26. septembra v Ženevi, bo sestavljena takole:

Predsednik delegacije in prvi delegat Bogoljub Jevtić, zunanji minister; drugi delegat dr. Mar- ko Kostrenčić, senator in bivši minister; tretji de- legat dr. Miroslav Ploj, senator.

Prvi namestnik delegatov Konstantin Fotić, pomočnik zunanjega ministra, drugi namestnik dr. Milan Todorović, vseučiliški profesor.

Izvedenec dr. Ivan Perne, šef oddseka v zuna- njem ministrstvu, generalni tajnik dr. Ivo Andrić, odpravnik poslov kr. stalne delegacije v Ženevi.

Tajniki dr. Josip Macan, tajnik zunanjega mi- nistrstva in dr. Miloš Radojković, diplomatsko-konzularni pripravnik.

Osební tajnik dr. Nikodije Jovanović, tajnik zunanjega ministrstva.

Delegacija kraljevine Jugoslavije za Svet Dru- štva narodov, ki se sestane 23. septembra k svo- jemu 68. zasedanju v Ženevi, pa bo takole sestav- ljena:

Kr. predstavnik Bogoljub Jevtić, zunanji mi- nister, namestnik Konstantin Fotić, pomočnik zuna- njega ministra, izvedenec dr. Milan Todorović, vseučiliški profesor in dr. Ivan Perne, šef oddseka zunanjega ministrstva generalni tajnik Ivo Andrić, odpravnik poslov kr. stalne delegacije v Ženevi, osebni tajnik dr. Nikodije Jovanović, tajnik zuna- njega ministrstva.

Drobne vesti

Belgrad, 16. sept. I. Proslavi predora solunske fronte in slavi artiljerijskega polka 5. armadne ob- lasti v Nišu je prisostvoval tudi kralj, ki se je delj časa razgovarjal z vojniki.

Belgrad, 16. sept. AA. Danes se je od 12 do 14 vršila seja ministrskega sveta pod predsedstvom ministrskega predsednika dr. Milana Sršića.

Belgrad, 16. sept. I. V Belgrad se je vrnil armadni general in poveljnik kraljeve garde Peter Živković, ki se je do sedaj zdravil v Vrnjački Banji.

Belgrad, 16. sept. I. Po najnovejših vesteh se bo sestala narodna skupščina dne 5. oktobra in bo vzela v pretes zakon o razdvojitvi kmeta. Po sprejetju tega zakona bo skupščina zopet odgodena do 20. oktobra, s katerim dnem bo odprto jesensko zasedanje narodnega zas- topstva. Senat se bo sestel dne 10. oktobra.

Belgrad, 16. sept. I. V Belgradu so odpoštovali ban savske banovine dr. Perović, ban vrbanske banovine Svetislav Milosavljević in ban moravske banovine Jeremije Živanović. J. Ž. je do- vršil svojih 60 let. Ban Perović je bil prvi ban vrbanske banovine, ban Milosavljević prvi ban moravske banovine, ban Živanović prvi ban savske banovine.

Dubrovnik, 16. sept. I. V vseh tukajšnjih kro- gih se zelo zanimajo za pravniški kongres, ki bo od 7. do 9. oktobra v Dubrovniku. Po zadnjih vesteh bo prišlo na kongres okrog 600 pravnikov iz vse države in sicer iz belgrajskega področja okrog 300, iz zagrebskega okrog 150, iz ljubljanskega okrog 100 in iz novosadskega okrog 150.

Sarajevo, 16. sept. I. Prihodnji mesec bodo pro- slavile ženske sestre božje ljubezni 50 letnico svoje- ga obstoja. Na tej žoji je bil prvi ravnatelj in vero- ujetelj sedanji nadškof g. dr. Jeglič. Za proslavo se vršijo velike priprave.

Pismo iz Mostarja

Ulica v Mostarju

Mostar, 12. septembra.

(Priprave za pot.)

Kadar je kdo od prijateljev in znancev odhajal službovat v južne in vzhodne pokrajine naše države, sem se mu priporočal, naj kaj piše, toda ne na moj naslov, ampak piše naj vsem znancem (in neznancem) skupaj, pismo v obliki Slovencevega podlistka. Na ta način se bodo Slovenci seznanjali z najrazličnejšimi kraji v naši državi.

Ko sem koncem avgusta priporočal tovarišu Sovretu, naj se v tej obliki kaj oglasi, nisem mislil, da je to veljalo tudi že — zame. Kajti komaj je prišlo moje pismo v Pančevo, sem imel tudi že jaz dekret v rokah, naj se potrudim v Mostar na tamošnjo državno realno gimnazijo. In ko so mi znanici naročali, naj jim kaj pišem, sem vsakemu obljubil pismo s pripombo, da ga mu bo prinesel »Slovenec«.

Ker sem moral oditi na novo službeno mesto v zakonitem roku petih dni, se nisem imel kaj obirati, ampak sem kar hitro vzel v roke vozni red in pogledal, kako bom najlaže dospel v Hercegovino. Dve poti sta se mi nudili: prva bi me vodila ves čas po železnici preko Broda in Sarajeva, druga pa po železnici do Splita, nato po morju do Metkovića in končno zopet malo po železnici do Mostarja. In glej čudo: obe poti sta bili enako dolgi! Če porabiš vedno najboljše zveze in se voziš z brzim vlakom, oz. z brzim parnikom, rabiš za to pot piščli 27 ur. Samo za sedem minut je pot preko Broda krajša nego pot preko Splita.

Ker sem velik sovražnik dolgih voženj po železnici, sem se takoj odločil za pot preko Splita, ki je zanimivejša in celo neznatno cenejša od poti preko Broda.

To je bila moja prva priprava na pot. Druga se je pa že nanašala na moje delo v Mostarju. Zanimalo me je, kakšni dijaki študirajo tam. V knjižici »Führer durch Dalmatien« sem bral, da so Hercegovci »der bildungsfähigste und zäheste Stamm der Südslawen« (najdarovitejši in najbolj žilavo pleme Jugoslovancev), da so nenavadno bistri, zelo samozavestni, plemeniti, stasite zunanosti; njih narečje, ki ga je Vuk povzdignil za književni jezik, je pa najlepše izmed vseh slovanskih.

Izposodil sem si v Ljubljani na I. realni gimnaziji letno poročilo mostarske gimnazije in začel pregledovati učne uspehe mostarskih dijakov v šolskem letu 1931/32. Tu se mi je pa obraz podaljšal: samo 50 odstotkov dijakov je izdelalo, vsi drugi so dobili ponavljalni izpit ali pa so popolnoma padli. In še med tistimi, ki so izdelali, so tvorili odlični in prav dobri dijaki skupaj samo tretjino, dobri dijaki pa dve tretjini. V Sloveniji je bil na gimnazijah uspeh najslabši na I. drž. realni gimnaziji v Ljubljani, pa jih je vendar izdelalo skoro 56 odstotkov. Te številke so me malo presenetile, ker sem bil slišal tudi od drugih, da so Hercegovci zelo inteligentni. Morajo biti torej že poseben vzrok, da ne vlada harmonija med nadarjenostjo in učnimi uspehi. Sicer je pa verjetno, da končni uspeh ne bo tako porazen; saj jih ima 32 odstotkov popravni izpit, in če se bodo ti po večini »zmazali«, bo uspeh kar dober.

Program ne prinaša statistike učencev po veroizpovedi. V Mostarju tvorijo muslimani približno polovico prebivalcev, katoličani pičlo četrtino, pravoslavni je pa nekaj več nego katolikov. Židov ni mnogo; rekli so mi, da je morebiti v vsem Mostarju kakih 50 židovskih rodbin. Po deželi so pa kristjani v veliki večini. Zanimalo me je, kakšna »krstna« imena nosijo

Vinska trta z nad tisoč grozdi

V St. Vidu nad Ljubljano je pred tremi leti vsadil lastnik Erman pred svojo hišo tik zadnje tramvajске postaje vinsko trto — samorodnice vrste »Washington«, katera se je v par letih neverjetno bujno razvila in dela danes lepo brajdo z nad 1000 grozdi in grozdiči. Dejstvo, da je en sam trs v letošnji suši in v nevinorodnem kraju tako bogato obrodil, vzbuja splošno pozornost, in je bogato obložena trta predmet mnogih opazovalcev.

DELAJSKI JAVNI KUHINJI SO PRISPEVALI po župnijskem uradu v Trbovljah:

Zupni uradi: Višnja gora 20 Din, Sv. Jernej pri Ločah 50, Ribno pri Bledu 50, Bizeljsko 160, Bočna 140, Ziri 325, Sv. Jurij ob Pesnici 100, Ruše 10, Kranjska gora 50, Šmiklavž pri Slov. gradu 35, Smarjeta na Dolenjskem 20, Polhov gradec 1100, Sv. Tomaž pri Ormožu 230 in Draga pri Loknem potoku 72 Din. Nadalje so darovali: Neimenovan letovišar v Laškem 100 Din, Klovor Josip, tisk. nadzornik, Ljubljana, 50 Din, občinski urad v Stranjah pri Kamniku 100 Din, L. Vitezić, Vrtnik, 25 Din, Stele Jernej, Ljubljana, 200 Din, Kogej Fr., katehet, St. Vid nad Ljubljano, 50 Din, neimenovan v Kranju 100 Din. Narodni poslanec prof. Pavlič je daroval kuhinjsko posodo in mizno orodje, skupaj 214 komadov. Vsem darovalcem najpristnejša zahvala! Prosimo še nadaljnjih prispevkov. Zupni urad.

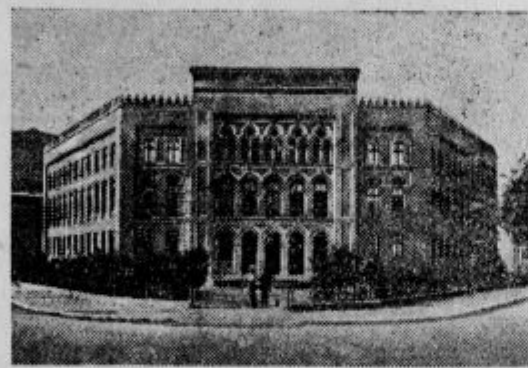
muslimani. Nekatera so splošno znana: moji učenci se bodo imenovali Muhamed, Ahmet, Ahmed, Jusuf, Mehmed, Salih, Hasan, Ibrahim, Husein, Osman, Smail, Alija, Šerif, Enver, Esad, Mustafa, Sulejman. Manj znana so mi bila imena Saliko, Muzafer, Izet, Abdulah, Abduselam, Sabit, Hivzo, Muriz, Sućrija, Hajrudin, Cemal, Džahib, Enez, Asim, Nazif, Sidik, Fahrudin, Edhem. Med imeni učenec sem bral: Abasa, Sahdija, Defina, Emina, Iveta, Izeta, Zehra, Fatima, Hamida, Šefika, Mubera, Devla, Rabija, Rami-za, Nusreta. Ta imena sem prebiral že radi tega, da se nekoliko nanje privadam in da mi bodo učenci laže dopovedali, kako se pišejo.

Nadaljna priprava na pot je pa obstojala v tem, da sem se na vseh straneh informiral, ali je v Mostarju kaj Slovencev, oziroma kateri Slovenci so v Mostarju. (Kajti v vsej Jugoslaviji pač ni nobenega večjega kraja brez Slovencev.) Nekaj imen sem dobil v Koledarju Mohorjeve družbe za 1930, nekaj pa v Jugoslovanski tiskarni. Svoj čas se je pri nas propagirala ta misel, da bi Slovenci morali imeti nekaj svoj vseslovenski koledar, v katerem bi bila imena vseh naših ljudi. Čehi imajo nekaj sličnega. Kamorkoli pride Čeh, povsod najde svoje ožje rojake, ker jih ima vse natisnjene v posebni knjižici. Pri nas bi se mogel nekoliko približati temu idealu Koledar Mohorjeve družbe, ki prinaša vsako leto imenik vseh udov izven Slovenije. Ta ali oni v Ljubljani ali Mariboru se bo pri tem namrdnil, češ, to je »separatizem«.

Tako! Sedaj sem pa duševno že kar pripravljen, da se podam v deželo junaških borec-
cev za križ in svobodo, v mesto vitkih minaretov, zakritih obrazov in fesov »kakor makov cvet«. Porečem še ženi: »Dve nedelji bodi zdrava, da jo s pašo zaigra.« pa junakovo in petnajsturni vagonski zapor, ki me bo drugo jutro nagradil s pogledom na Adrijo v Splitu!

(Med potjo. — Prvi vtisi.)

Alah je velik! Radi silnega prometa med velesejmom je zmanjkalo vagonov tretjega razreda, pa sem se odpeljal v I. razredu, ki je imel v oknih izobešeno pomirljivo številko 3.

Gimnazija v Mostarju

Dobra roka mi je ob slovesu vtaknila v popotno torbo Pupinov spis: Od pastirja do izumitelja, češ, da je to izvrstno popotno branje za človeka, ki gre na službo med južne brate. Kako se bomo z njimi razumeli?

Prišel sem do 14. strani. No, lepo se je fant pohvalil. Spomnil sem se pri tem na neko žensko iz naše vasi, ki je rekla: »Kar sem spila in snedla, sem plačala, z jezikom pa tudi nisem nikomur nič dolžna ostala.« Nesporna sorodnost s miselnostjo! Če bom prišel med take ljudi, bo pihala zdrava sapa in že kaj naučil se bom! Oziroma izpopolnil in dobrem.

Vožnje v Mostar pa res ne bom podrobno opisoval. Trde klopi tretjega razreda na železnici poznate (voz I. razreda je vozil samo do Novoga mesta), prav tako tudi mraz, ki vas trese med vožnjo po Liki celo v poletju. Kdor se je kdaj vozil ob lepem poletnem vremenu po Adriji, ve, da je taka vožnja vedno samo prekratka. Minula je nekako točno 27 ur od odhoda iz Ljubljane, ko sem izstopil na kolo-dvoru v Mostarju z zavestjo, da je sedaj moje zdravje in moje veselje odvisno od tega, kako se bom znašel v novih razmerah.

Prijatelj — to je beseda vseh besed! Nisem jih sicer poprej imel v Mostarju, imeli so jih pa moji znanici, ki so sporočili v Mostar moj prihod. Pa sem bil sprejet tako ljubezno in priščno, da sem imel predvsem tole željo: da bi se mogel vsem dobrim dušam kdaj oddolžiti za to, da so mi tako osladili in olajšali prve korake po Mostarju. Niti prvega večera nisem preživel v hotelu, ampak v krogu gostoljubne mostarske družine, kjer so že vse naprej vedeli, da bom prišel.

Drugo jutro sem se šel javiti v službo. Star musliman mi je kot solski sluga odgovoril na

»Mihajlu Pupinu se moramo zahvaliti, da je pripadel gorenjski trikot z Bledom Jugoslaviji. Kot petnajstleten dečko je bil prišel l. 1874 iz Banata v Ameriko s petimi centi v žepu in postal tam vseučiliški profesor in Wilsonov prijatelj«.

vprašanje, ali bi mogel govoriti z g. ravnateljem: »Pridite popoldne, sedaj je konferenca!« »Potem pa moram zavezati, saj sem jaz vaš novi profesor.« »O, ti si torej novi profesor Slovence!« Slišal sem, da boš prišel. Kar pojdi z menoj! Pri tem je bil njegov pošten obraz tako odkritosrčno ljubezniv, da me je kar dobra volja navdajala, ko sem vstopil v konferenčno sobo in se usedel na mesto, ki je bilo že določeno zame. Sluga me je najprej vikal, ko je pa videl, da spadam k družbi, sem bil takoj »ti«.

Med konferenco nisem imel dosti posla — ugotavljali so baš končno statistiko za minulo šolsko leto — pa sem iz programa študiral svoje nove tovariše. Ker je bilo pri vsakem učitelju navedeno, koliko ima službenih let, sem takoj ugotovil, da sem — senior učiteljskega zbora! Ojoj, ojoj, kako »te leta teko!« V Ljubljani bi bil na to čest čakal še skoraj deset let, tukaj sem pa sredi profesorjev, od katerih bi bil lahko razen enega menda vsakdo moj učenec že takrat, ko je vstopil v prvi gimnazijski razred. Službe imajo razen enega vsi povprečno od dveh do desetih let; nobenega ni ne v peti in ne v četrti skupini (seveda razen ravnatelja v tretji skupini).

Popoldne sem si ogledoval mesto in se čudil velikemu številu džamij. Šest in trideset jih je, če ne celo sedem in trideset, vsaka ulica ima svojo, na vsakih 250 vernikov pride ena. Vse so iz dobe pred okupacijo. Tudi katoliška cerkev je iz predvojne dobe, kakor nam pove napis na njej:

Svemogućem Stvoritelju Bogu,
Svetom Petru i svetom Pavlu

Dve človeški žrtvi Ljubljanice V Ljublanici pri Kašlju utočila dva lanta in en konj

Zg. Kašelj, 16. septembra.

Vest o veliki nesreči v Zg. Kašlju, o kateri je »Slovenec« včeraj na kratko poročal, ko sta postala žrtve Ljubljanice dva mlada fanta, se je kot blisk raznesla po občini fari in so ljudje vse popoldne do poznih nočnih ur hodili na kraj nesreče in so čustvovali za tako tragično umrli fantoma. O nesreči sami še nekaj podrobnosti.

Včeraj ob 3/3 popoldne sta hlapca pri posestniku g. Gradu gnala tri konje v Ljublanico, da bi jih skopala. Pri mostu v Zg. Kašlju sta vsak enega zadržala in pognala v vodo, ki je tu radi suše zelo plitva. Kakor se pa domneva, sta hlapca iskala globoke vode, ki sta jo po kakih 200 metrih vzdolž Ljubljanice našla. Tu je voda globoka 3 1/2 metra. Ne poznavajoč teren in gotovo nevešča plavanja, sta pač mislila, da sta varna na konjskih hrbtih. Konjema pa je zmanjkalo tal. Oba fanta sta z enim konjem vred utonila. Med tem ko sta dva konja srečno prišla iz vode ter na travniku ob bregu mirno pasla, dokler ni nek domačin, ki je imel v bližini opraviti, opazil in obvestil ljudi o strašni najdbi. Prihiteli vaščani so potegnili enega utopljence in konja na suho. Mrliča so prepeljali v mrt-

Iznajdba za ženski svet. Po-ročamo lahko o novosti, ki napravi umi-vanje glave in las zelo prijetno. To so očala proti peni, ki pri umivanju varujejo oči pred vodo in peno. Pri umivanju glave se lahko s pomočjo te iznajdbe gleda po-polnoma prosto brez vsakega na-pora. Taka očala se najdejo kot omot vsakega zavojčka »Črne glave«, »Haarglanz Shampona«, kakor tudi pri posebni vrsti »extrablond« za blondinke. 4

Ova cerkva sagrajena stoji. Car stambulski mogo dobrovoljni Dade misto ugodno za gradju. Uz to grošah pedesekeh kesah. Puk ubogi pomoč dade malu... Vas ostali trošak mogo velik Iz mistah je prišo inostranskih S' nastojanjem bratje frančiškanah I biskupa nadčelnika svoga.

P. G. 1866.

Sedaj pa raste poleg starega turškega me-sta moderni Mostar s širokimi ulicami, lepimi trgovinami, bogatimi parki in modernimi urad-nimi poslopi. Gimnazijsko poslopje v arab-skem slogu spada med najlepše zgradbe te vrste, kar sem jih sploh kdaj videl.

Tako! Sedaj naj bo pa dosti za prvo pismo. Stori sem, kar sem svetoval drugim. Omejiti sem se moral na par bežnih vtiskov, saj sem tukaj šele tri dni. Morebiti ob priliki kaj več. Selam alejkum! Ivan Dolenc.

vašnico Dev. Mar. v Polju. Ponesrečeni je 29 letni Illovar Anton iz fare Prežganje, kjer zapušča žalujočega očeta, štiri brate in dve sestri. Je iz dobre krščanske hiše. Bil je priden in miren fant. Pri posestniku Gradu je bil šele en dan v službi. Druga-ga ponesrečena, ki je doma od Brežice, so iskali z drogovci še vso noč in danes. Ko to pišemo, ga še niso našli. Antona Illovarja bodo danes prepeljali v njegovo rojstno vas, jutri bo pokopan na farnem pokopališču na Prežganjem.

Koliko človeških življenj je letošnje leto že po-zrla nenasitna voda, koliko mladih bitij je po ne-previdnosti izgubilo življenje širom domovine. Vsi opomini in svarila v tem oziru ne pomagajo desti. Ljudje se vedno in vedno izpostavljajo življenjski nevarnosti. Tako imamo v treh tednih, poleg nade-budnega dijaka, ki je utonil malo višje, beležiti danes zopet novi dve žrtvi!

Vevče, 16. septembra.

Druga utopljena se o danes popoldne potegnili iz vode. Ležal je tam, kjer je utonil. Piše se Stefan Vinetič, star 18 let, doma iz župnije Velika Dolina pri Krškem. Tudi on je bil priden in dober fant. Pri Gradu je služil kakih sedem mesecev.

Organizirana tolovajska tolpa ropa po ribniški in kočevski dolini

Ribnica, 14. septembra.

Prijetna ribniška dolinica je postala v zadnjem času torišče roparskih napadov, tatvin in vlovov. Prebivalstvo ribniške doline je prestrašeno in opravičeno razburjeno, ko skoraj sleherni dan ču-je o kakšnem napadu roparjev, ki se skrivajo po velikih gozdovih Velike gore. Najbolj pa je raz-burila tukajšnje prebivalstvo novica o strahovitem roparskem napadu na dve stari ženi.

Malo iznad male vasice Blate na poti proti Za-dovljem stoji enonadstropna hiša; last dveh sester Marije Lovšin in vdove Ane Mrhar. V hiši je sta-novala poleg imenovanih sester samo še dekla, ki je spala v pritličju. Zraven hiše stoji še mala vodna žaga in mlin, kar pa oboje radi majhne vode stoji. V nedeljo zvečer so se vse tri kakor pona-vadi hitro spravile spat, ne sluteč, da jim preti kaka nevarnost. Okrog treh zjutraj, zunaj je bila še globoka noč, začuje dekla močan pasji lajež. Ker je ni prenehala, prižge luč in se odpravi v prvo nadstropje k sestram Mariji Lovšin in Ani Mrhar in ju zbudi. Toda jedva ju je zbudila, že zasliši po stopnicah moške korake. Skozi odprta vrata se pojavijo

trije maskirani roparji.

Eden izmed njih je držal v roki revolver, druga dva pa debele palice.

»Novac ili smrt!«

Do smrti prestrašene ženske so začele od stra-hu kričati na pomoč. V tistem trenutku so sko-dili roparji proti obema sestram in ju začeli ne-usmiljeno pretepatati. Dekla se jim je skrila za vrata in je roparji gotovo niso opazili. Najbolj je trpela pod udarci starka Marija Lovšin, ki se že več let radi hromosti ne more ganiti s postelje. To je eden izmed razbojnikov udaril s palico po obrazu in ji pri tem izbil več zob, da se ji je kri curkoma vtila iz ust in iz nosa. Ana Mrhar je nato stopila s tresočimi se nogami k vzglavju svoje po-stelje in razbojnikom izročila ves njun prihranek okrog 600 Din. S tem pa se roparji niso zadovo-ljili, marveč so prevrgli in premetali vso hišo, po-brali precej obleke in perila ter vso zlatino (tri pare uhanov, nekaj cekinov) in srebrnino, nakar so pristopili še enkrat k do smrti prestrašenim ženam in jim rekli, da naj pripravijo v roku 14 dni 10.000 dinarjev. Če jih ne bodo dobili, jima bodo zažgali hišo in gospodarska poslopja. Če bi jih pa o-ovadili, potem jima sledi strašna smrt. Nato so roparji brez sledu izginili.

Še isto jutro sta se ubogi starki z dekle vred preselili v bližnjo vas Rakitnico k svojim sorod-nikom. Izjavile so, da se nikarita ne vrnejo več v svojo hišo, da jo raje podarita zavodu za slepe ali gluhe ne.

O drznem roparskem napadu so bili še isti dan obveščeni orožniki v Ribnici in Golenici. Ti so se podali takoj na zasledovanje roparjev. Vse sledi so kazale proti Veliki gori. Domačini so namreč pripovedovali, da so videli neznanega ljudi, ki so po-sedali v majhni dolini nad Zgodnjem, Na Strmcu jih je videl lovec Kromac in hlapce posestnika Pin-tarja. Drugi pa so pripovedovali, da so čestokrat ponoči grede domov videli neznane ljudi, ki so se klatili okrog hiš. Orožniki je preiskalo ves gozd po Veliki gori in res odkrilo

šotorišče razbojnikov.

Vendar je bilo to gnezdo roparske bande že prazno. Bile so tam še postelje in napol ugasel ogenj. Po vseh znakih eodeč je roparjev okrog petnajst. Roparji so gotovo zapazili, da jim je orožništvo na sledu in so se skrili globlje v gozd. Ko se je razve-delo med prebivalstvom, da je orožništvo odkrilo taborišče razbojnikov in da so se razbojniki umak-nili naprej, se je nekoliko pomirilo, toda ne za dolgo. V noči od 13. na 14. september so namreč roparji skušali

na dveh krajih vlomiti.

V Prigorici stoji precej na samem ob glavni cesti, ki vodi iz Kočevja proti Ribnici, nova, pre-teklo nedeljo posvečena mlekarna dolenjevaške mlekarске zadruge. V tej mlekarni stanuje mle-karski mojster in šofer. Nekako opolnoči sta za-slišala oba, ki še nista radi nočnega dela legla k počitku, pritaženo škrtanje. Zdelo se jima je, da mora nekdo v bližini nekaj piliti. Ko škrtanje le-ni prenehalo, sta se oba napolila pogledat okrog hiše. Ko sta stopila okrog vogla, sta zagledala, kako tri mrke postavbe beže v smeri proti gozdu. Takoj sta zaslišala, da gre za vlom. Ogledala sta si okna. Na enem sta našla že močno prepiljene železne palice (gautre). Tu so mislili roparji vdreti v hišo in jo izropati, ko bi ne bili imeli take smole.

Se isto noč so poskušali najbrže prav tisti ro-parji vlomiti v hišo posestnika Franca Trdan v Rakitnici. Tudi ta hiša stoji precej na samem. Hiša je enonadstropna. Okrog nje je precej lesa, ker je Trdan tudi lesni trgovec. Po tem lesu so se po-vzpeli roparji v prvo nadstropje in skušali skozi okno vdreti v sobo. Posrečilo se jim je že, da so brez večjega hrupa odprli okno. V tistem hipu je eden izmed roparjev posvetil z žepno svetilko v sobo. K svoji nesreči pa je posvetil naravnost v obraz Trdanovi ženi, ki je spala v globokem snu. Zena se je radi tega zbudila in z grozo zagledala neznan obraz na oknu. Z glasnim krikom je zbu-dila svojega moža, ki je segel po revolver in od-dal proti oknu revolverski strel. Strel je ali zgre-šil ali pa je ropar v tistem trenutku, ko se je Trda-nova žena zbudila, odskočil od okna. Ko je nato pregledal z revolverjem v roki posestnik Trdan vso hišo in okoli hiše za roparji, jih ni bilo več; zbežali so, kakor so mogli naslednji dan ugotoviti, proti gozdu.

Drugi vlom.

Da je roparska banda res organizirana, se jas-no vidi iz tega, da roparji točno vedo, kam naj v-lo-mijo, da pridejo do denarja. Ze pretekli mesec so v-lomili pri posestniku Antonu Zebcu na Hribu v Dolenji vasi in mu ponoči odnesli okrog 7000 Din. Pretekli teden pa je bilo tudi ponoči vlomljeno pri posestniku Jakobu Mrharju v Dolenji vasi. Temu so odnesli roparji točno 1500 Din.

Ribniško prebivalstvo je radi teh roparskih napadov in vlovov silno preplašeno. Nihče si več ne upa zvečer iz hiše. Po vaseh postavljajo straže, ki nosijo orožje. Te straže hodijo po vasi in pazijo zlasti na samotne hiše, kjer je največ verjetnosti, da bodo roparji vlomili.

Prebivalstvo sumi, da mora biti med roparji vsaj en domačin, ker bi sicer roparji ne vdrali samo v take hiše, kjer je kaj denarja. Orožniki so na zasledovanju noč in dan. Preiskujejo gozdove, izprašujejo domačine in čuvajo hiše. Ljudje se bo-je, da ne bi začeli roparji požigati njihove domove in vasi.

Pripomniti moramo, da so se v zadnjem času pojavljali v ribniški in v kočevski dolini neznan-i moški, sami krepki ljudje, kateri nadlegujejo ljudi z beračenjem, češ da so brezposelni. Tem vsiljiv-cem nihče ne mara odreči dinarja ali dveh, ker se jih vsakdo boji.

Slovenska Bistrica

Zalostna smrtna nesreča, ki je zadela rodbino posestnika Janžurja v Spodnji Novi vasi, katerim je utonil v čeburu mošta mali Tineček, je še sedaj predmet splošnega sočutja. Naše poročilo pa ni čisto odgovarjalo dejstvu, ker so domači našli ma-lega utopljence takoj po nesreči ter je kazalo telo že znake življenja. Kljub ribanju in umetnem dihanju, s katerim so ga poskusili obuditi iz ne-zavesti, pa se utopjenec ni več prebudil v živ-ljenje.

Ljubljana

Oprostite, ampak ...

Mirna meščanska hiša

Ljubljana, 16. septembra.

Ura na bližnjem stolpu je odbila tri. Vse gostilne, vse kavarne so že zaprte; tišina po drugih hišah je takšna, da bi jo lahko otipal z roko.

Na dvorišču neke hiše je balkon. Na balkonu je nekakšna sprejemna in oddajna postaja, nekakšen gramofonski ojačevalce vsega, kar se godi v stanovanju stranke, katere last je ta balkon. Daleč navkoli siplje pestri program, ki ga z občudovanja vrednim smislom za eksotiko in romantiko izvaja stranka do ranega jutra. Da ne bi sosednje stranke preslišale le najmanjšega zvoka, ima stranka vrata na balkon odprta na stečaj...

Prisluhnimo za kratke pol urice in se naslajamo!

Toisti, zavaljen glas (vrhovni vodja): »Halo, Micka, prmejduš, še eno steklenico konjaka! Micka (služkinja): »Tako, gospod, takoj! Toisti zavaljeni glas (ko Micka prinese konjak): »Na, pa ga še ti en štampertl zvrni, prmejduš! Micka (silno potlašena): »Hvala, gospod! Toisti, zavaljeni glas: »Pa naj reče kdo, da nisem dober človek, prmejduš! Tudi služkinji privoščim...«

Glas drugega gosta (priliznjajo): »Bravo, bravo, gospod X.! Takega moža nima cela Jugoslavija! Na vaše zdravje!«

Glas drugega gosta: »Kolosalen konjak! Ja, gospod X. že zna postreči svojim gostom!« Toisti, zavaljeni glas (samozvestno): »Bom vendar vedel, kaj se spodobí, ali ne? Saj sem olikan in ugleden mešan in se poznam z najtinejšimi gospodi — pijmo, prmejduš!«

Glas tretjega gosta: »Bogami, nikad si ne bi mislilo, kako vrlo prijetno je u vaši kući, dragi gospod X.! Dok imamo u Jugoslaviji ovako fine i gostoljubne ljudi — nikad nečemo propasti!«

Toisti, zavaljeni glas (ganjen do solz): »Ajde, bražo mila, pobratimo se, prmejduš!«

Vsi (med njimi tudi cvileči ženski glasovi): »Bravo! Živijo! Hurat!«

Objemanje in cmokanje vsepreko...

Toisti, zavaljeni glas (še vedno ves ganjen): »Zdaj pa še eno zapojmo, prijatelji!«

Vsi (zapojo, ob spremljevanju kitare in tamburice, kar jim dasta grlo in srce. Tudi ženske vrese vmes kakor za stavo. Dissonanca strašna):

O dona Klara, i hab dii tancen gezen, o dona Klara, tu pist vunderčen...

Toisti, zavaljeni glas: »O, jaz znam, prmejduš! Hej, kje so tisti časi, ko sem pel kakor slavček pri »Liri«...! Hudič naj me vzame, če nisem pel lepše kot Šimec!«

Glas tretjega gosta: »Bogami, zaista divno pjevate, gospod X.! Bih još nešto popili?«

Toisti, zavaljeni glas: »E, pa zašto ne? U moji kući ima svega in svaštoga! — Micka, še eno steklenico, prmejduš!«

Micka: »Tako, gospod, takoj!« (Ko prinese, ponizno): »Gospod, ali smem zdaj spati?«

Toisti, zavaljeni glas (oblastno prijazno): »E, kaj bič spati? Hej, kje nam skuha! Na, pij! (Gostom.) O, jaz nisem tak kot so drugi, ki s služkinjami grdo ravna in jih izkoriščajo...«

Vsi (odsevljeno): »Živel naš gostitelj, naš mili pobratim!«

Toisti, zavaljeni glas: »Halo, Micka, zdaj pa gramofon sem! Se bomo malo zavrteli, prmejduš!«

In tako dalje — — — urnobesno ploskanje, vreščanje gramofonskih šlagerjev, ples, petje, vriskanje in divje tulenje — vse do jutranje zore. In če hoče kdo tedaj ves truden in zbit zatisniti oči, tu tega ne da brešeči glas fanta, ki nekje zunaj sirovo preklinja in z najhujšimi psovskami obklada svojo staro mater...

Oprostite, ampak... meni se zdi, da še vedno eksistira policijski pravilnik, ki govori o nočnem miru in redu, ter da ta pravilnik velja za vse brez izjeme, za Kurjo vas, Kravjo dolino in Zabjek!

Kaj bo danes?

Drama: »Celjski grofje«. Premijera. Izven. Nočno službo imata lekarni: Mr. Sušnik, Marjin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

Kje lice žari se, kje vince iskri se najlepše, najbolje?

Tam v Slamiča hiši, kar tja je ubriši in dobre boš volje!

● Pregled in tehtanje motornih vozil. Uprava policije v Ljubljani objavlja, da se vrši pregled motornih vozil za vso dravsko banovino dne 26. t. m. ob 9 v garaži tvrdke Triumph Auto v Ljubljani, Celovška cesta 38 zaradi izdaje oziroma popolnitve vozne knjižice. K pregledu se morajo pripeljati vsa motorna vozila, ki so bila nabavljena, registrirana, popravljena ali predelana po 31. marecu t. l., v kolikor niso bila doslej še uradno pregledana; nadalje tudi vsi avtobusi in avtomobili, ki služijo za obrtno prevažanje oseb (avtoizvoščki, avtonajsmiški itd.), a niso bili še pregledani za drugo polovico tega leta. K uradnemu tehtanju, ki se vrši istokot dne 26. t. m. na mesni tehtnici v Ljubljani na Dunajski cesti 62 (mitnica), se morajo pripeljati vsa motorna vozila, ki doslej še niso bila uradno tehtana, dalje tudi vsi avtomobili, ki so dolžni plačati drž. takso po sedanjih predpisih takšnega zakona in niso bili še uradno tehtani. Vozila morajo biti tehtana z vsemi pripravami, orodjem in rezervnimi deli. Obratovanje z nepregledanimi motornimi vozili oziroma brez vozne knjižice je nedopustno in kaznivo.

● Gospodinjstva žola »Mladika« bo letos priredila za svoje gojenke tečaj za bolniško (dietsko) prehrano pod zdravniškim nadzorom. Ta hrana bo v prvi vrsti za sladkornobolne in za bolne na ledvičah ter se bo oddajala po primerni ceni tudi zunanjim abonementom. Prijave sprejema J. Zemljanova dne 29. in 30. septembra od 10—12 v »Mladiki«.

● Hišni posestniki! Stalna Elizabetina konference nujno išče za 8 člansko družino — mati modistka — 2 sobno prilično stanovanje v mestu za takoj. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod Stanovanje-Bricej.

● Na ribjem trgu je bilo večerj izredno živahno. Za sveže ščuke so se gospodinje kar trgale. Vsaka ženska je sama grabila svoje izbrane ribe ter jih tiščala na tehtnico. Prodajalec je bil v živi zadregi, ker pri najboljši volji ni mogel ustreči vsem naenkrat. Par kosar ščuk, mrtvih po 14 živih po 16 Din kilogram, je bilo mahoma razprodanih. Tudi morskih rib je bilo na trgu dovolj, vendar pa zanje ni bilo toliko zanimanja, kakor za sladkodobne ribe. Na trg so prinesli seveda tudi nekaj rakov ter precej žabjih krakov.

● Mimo stavb v Gradišču. Razmeroma najživahnejše stavbeno gibanje je letos v Gradišču. Velika petnadstropna palača pokojninskega zaklada banovinske hramilnice na oglu Gregorčičeve in Igriske ulice dobiva vedno izrazitejši zunanji videz. Stavba je z licem proti Igriski ulici tudi zunaj še ometana ter vzdigujejo zdaj že lesene okvirje za lokale v pritličju. V Gregorčičevi ulici pa stoji ob stavbi še cel gozd lesenih odrov, na katerih se gnete vrsta zidarjev in drugih obrtnikov, ki pridno obmetavajo zunanje stene ter izvršujejo druga potrebna dela. V vsej stavbi pa je najživahnejše gibanje po sobah, kjer polagajo razne napeljave, vode itd. — Takoj zraven ob Gregorčičevi ulici so v delu obenem štiri večje stanovanjske hiše, ki jih po vrsti zidajo Prohoda, arh. Tomažič, stavebenik Čurk ter arh. Zupan. Vse bodo še letos pod streho, deloma tudi že porabne za vselitev. — Lukmanovo hišo so vso prebelleli ter je zdaj Gradišče kakor prenovljeno. V novo vogalno stavbo so se najemniki posameznih lokalov večinoma že vselili ter lokale zelo okusno in lepo

uredili. V Gradišču zdaj tudi tlakujejo cestišče mimo nove Lukmanove hiše z malimi granitnimi kockami. Potem bodo položili ob hiši tudi novi hodnik ter ga asfaltirali. Gradišče bo po končni ureditvi dobilo novo, čisto velenestno lice.

Ne potrebujem reklame, delo govoril PRALNICA, LIKALNICA IN ČISTILNICA OBLEK Ljubljana, Mestni trg št. 8 (HAMAN)

● Najstarejša drogerija Kane v Židovski ulici, znana po vsej Sloveniji, se danes na novo odpravlja renomirana in vsa preurejena. Sedanja lastnika Kančeva sinova sta se že dolgo vrsto let trudila, da vsestransko izpopolnita zalogo potrebščin svoje stroke, toda za pravi razmah in razširjenje podjetja jima je manjkalo prostora in svetlobe. Židovska ulica je posebno ob zimskem času za take prostore mnogo pretemna.

Po daljših pripravah in večmesečnem trudu imamo danes veliko renovirano zgradbo, ki ima pri cesti in v 1. nadstropju prostorne in svetle poslovne prostore, in napravila tudi na zunanji vti velike moderne trgovske hiše. Pod preizkušenim vodstvom mestnega stavbenika Miroslava Zupana je dobila ogelna hiša lice, ki bo krasilo najnižji del Dvornega trga. Naravnost duhovito je rešen problem petih velikih izloženih oken in monumentalnega vhoda z ogla, ki ga bo v večernih urah krasila moderna svetlobna reklama z neoplino. Skratka, ta renovacija — ki je bila sprito ozke ulice in prejšnje stare stavbe — združena s precejšnjimi težavami, je uspela kot malokje in sta graditelj in lastnik res lahko ponosna nanjo. Z lepimi in večjimi prostori, z idealno urejenimi skladišči, z modernim fotolaboratorijem in priključeno fotoposvetovalnico, kjer se bodo zopet — vse udobnejše kot doslej — nadaljevali odlično uspešni Kančevi fototečaji, z vsemi temi pridobljenimi sredstvi seveda lastnika lahko tudi primerno obogatila svojo zalogo v parfumeriji in fotomani-fakturi.

Skladno z zunanostjo je dovršeno izdelala notranjo opremo naša znana tovarna pohištva Renee in Co. v Duplici pri Kamniku; načrte zanj je pripravil strokovnjak arh. Mesar, ki je dokazal, da je mojster v svoji stroki. Kančeva drogerija je popolnoma nova!

● Bluze, damsko perilo, torbice, rokavice in nogavice ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

● Vsakemu tehniku je neobhodno potrebno zanesljivo računalno in polnilno pero. — Iv. Bonač, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

● Kavarna »Taborec« bo danes otvorjena. Glej današnji inšerati!

● Pumpare, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

GUSTAV MÜLLER

dipl. absolvent drž. muzičke akademije v Zagrebu, poučuje privatno violoncello.

Dogovori dnevno od 14 do 16 (event. pismeno) Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28, II. nadstropje.

Naznanila

Samaritanski sestanev v OUZD. Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani je razposlal samaritanam in samaritanem, ki so letos z uspehom dovršili nižji samaritanski tečaj, vabila na sestanev, ki bo v ponedeljek, 19. t. m., ob pol 7 zvečer v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Pri tej priliki se bodo razdelile samaritanske diplome in se bo razgovarjalo o prireditvi višjega samaritanskega tečaja.

Članom Zveze soferjev Dravske banovine in ostalim stanovskim tovarišem naznanjamo, da se vršijo v bodoče vse seje, sestanki in poslovne ure ob nedeljah in praznikih od 10—12 v restavraciji Kmet, Gosposvetska cesta 8. Ob delavnikih pa dobijo člani vse informacije pri tov. Cerarju, Mestni trg 6-II od 14—16.

★

Dobrepolje. Prosvetno društvo pripravlja za nedeljo 18. t. m. lepo celodnevno prireditev ob 35 letnici blagoslovitve društvene zastave, ki je gotovo ena izmed najstarejših v Sloveniji. Ob 10 bo sv. maša za umrle člane in cerkveni govor g. Vinka Zora, tajnika Prosvetne zveze. Ob 11 pripravljajo fantje medsebojno tekmo v teku. Popoldne ob 3 vprizori dramatični odsek domačo zgodovinsko igro »Zadnji čušperski gospod«. V dvorani pa bo ves dan prva razstava društvenega dela, posebno v zadnji dobi. Vabimo vse prijatelje prosvete, da pohite v nedeljo 18. t. m. v Dobrepolje, vsa okoliška društva pa še posebno vabimo, da si ob tej priliki ogledajo razstavo.

Ptujska gora. Kat. prosvetno društvo »Slavček« na Ptujski gori priredi igro »Prisega o polnoči« v nedeljo 18. septembra na župnijskem dvorišču ob 3 popoldan. Pridite na znano Ptujsko goro!

Zase sem si ta novi pojav v likovni umetnosti opredelil z besedo duhovni realizem.

V italijanskem paviljonu vidite zelo mešano sliko. Razstavljajo vsi: od romantičnih in impresionistov do aeropitturistov, tu nahajate vse šole in vse vplive od katalombkih mozaikov — ki jih posnema De Roccii — dalje.

Osnednjo dvorano zavzema po ogromni večini stari F. P. Micchetti, ki z najpoznejšimi deli sega nekako v impresionizem, ki se ga tudi italijanska likovna umetnost ne more in ne more otresti. To govori za dejstvo, da ji silno prija načelo umetnosti za umetnost. Zato vidite prav na tej razstavi tako mnogo impresionističnih vplivov, pa naj bo to pri Giovanni Boldinu (Paris), pri Nollinu (Ju-deta), pri Alessandru Millesiu (La regata), De Pisuu (S. Marco), pri Giuseppe Montanariu (Deček, Jezusova smrt), Luigi Brachiu (La Piazzetta), Micheleu Caselli (Foro Traiano), Cosinu Privatu (Oggi sposi) ali pri kateremkoli od neznanih. Razstavljajo — dasi tudi skoraj brez potrebe — stebri italijanskega ekspresionizma: Carlo Carrà (Ribič), Felice Carena (Samota) in Giorgio de Chirico, ki v splošni povprečnosti s svojim izrazitim in solidnim slogom prijetno vplivajo. Morda je to tudi sugestija priznanega mojstrstva — prav gotovo pa je v njihovih delih mnogo prave vrednosti, ki je drugje ne morete priznati. Njim blizu so po slogu Giovanni Colacicchi (Lastni portret, Pogled na Magni), Carlo Prada (Umbrija), ki je med najboljšimi slikami v italijanskem odseku), dalje Nicola Fabbricatore, o čigar preprosti študiji žene pri šivalnem stroju bi trdil isto. Omenil bi tu še Giovannina Brancaccia (kovačnica), Bacia M. Baccia (krojač iz Tiesola).

Ogromna množina slik in plastik utruja, zlasti še, ker so po številu najboljše predvsem drugovrstni ljudje, n. pr. A. Carpi s svojimi naglimi, neizdelanimi in prisiljenimi groteskami (karneval in drugo). Redko pa so zastopani umetniki, kakor Cagnaccio di S. Pietro (Otrok, ki moli, Pravičica). Cagnaccio je po mojem najboljši novi umetnik se-

Ptuj

K članku: »Pred 400 letnico turškega vpada v Slovenijo« glede zgodovine cerkve vseh Svetnikov v Ptuj, v »Slovenec« dne 9. t. m., bi bilo še pripomniti. Brali smo tam, da je služilo zemljišče okrog cerkve svojčas in že menda od sezidave cerkve (l. 1380.) sem kot pokopališče, kakor je bilo v starejših časih običajno, da so pokopavali mrlične tih ob cerkvenih zidovih. — V našem slučaju je pa še po ustnem izročilu znano, da je baže na nekdanjem luteranskem pokopališču zakopano mnogo dragocenosti ali celo zlatega denarja. Gotovo sodeluje tu bujna ljudska domišljija, čemu se pa v tem slučaju ne smemo preveč čuditi, ker je znano, da so bili ptujski luterani vseskozi zelo premožni ljudje, ter je po takem tudi popolnoma verjetno, da so ti svojim pokojnim vlagali v grob tudi razne spominke dragocenosti. Ko so pred leti vkopavali cevi za električno razsvetljavo v globoko klet (prej žrv), so zadeli tudi na razne človeške kosti, katere so širile izmenično rožasti vonj, ker je bilo truplo oči vidno balzamirano z raznimi dišavami, kar je pa pri revnih slojih skoroda izključeno. Naš znani neumorni arheolog g. Viktor Skrabar je že pred leti nameraval celo to staro pokopališče prekopati do globine 2 metrov, in se je radi tega že bil sporazumel z današnje posestnice go. Josipino Zunkovič, toda do izvedbe še do danes ni prišlo. Ko bi se pa to zemljišče res strokovno prekopalo, se je vsakekor nadejati, da bi se tam našlo dokaj kulturnih vrednot iz srednjeveške dobe za že itak znameniti krajevni muzej v Ptuj.

Iz vojske službe. Poveljnik tuk. pontonirskega bataljona major Miron Sarac je imenovan za podpolkovnika.

Falziifikati. V okolici so se zopet pojavili falziifikati 10 dinarskega kovanega denarja. V zvezi s tem je bila aretirana ena oseba.

Nočno lekarniško službo od 17. do 24. t. m. ima lekarna pri Sv. Antonu, magister Orožen.

Običinski proračun za tekoče leto, ki je bil predložen že meseca decembra 1931, še dosledaj ni odobren. Poslovanje se vrši na podlagi lanskega proračuna.

Smrtna kosa. Umrla je Marija Ramšak, soproga pekovskega mojstra Jožeta Ramšaka, v 57. letu starosti. Blag ji spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

Krstno slavo so obhajali dne 15. t. m. tudi ptujski rezervni častniki. Ob pol 5 je bil v prosti cerkvi requiem z mašo za padle junake. Po cerkveni slovesnosti so imeli rezervni častniki zborovanje v prostorih Narodnega doma.

24 kubičnih metrov bukovih drv so odvozili posestniki Majliji Koržetu iz Grdine pri Stopetih iz njegovega gozda ob banovinski cesti. Po sledovih je mogoče spregaziti, da so drva odvažali kar s tovarni avtomobilom. Lastnik trpi 1500 Din škodo.

Dev. Marija v Polju

Posestniku Ježku iz Slap so se pred dnevi pri oranju krompirja splašili konji. Pri tem je voz podir starejšo ženo tamkajšnjo čevljarja, ji strli eno rebro ter jo tudi notranje hudo poškodoval.

Tukajšnja občinska babica ga. M. Korošec je zelo nevarno zbolela za zastrupljenjem krvi. Je v ljubljanski bolnišnici za ženske bolezni.

Ranjenec nedeljskega pokolja v Zalogu so odpustili iz bolnišnice razen enega, ki je težje ranjen v prsa. Pa tudi ta je izven nevarnosti. Zdravili se bodo v domači oskrbi.

Z večeršnjim dnem je nastopil službo krojača v umobolnici na Studencu domačin g. Franc Šetek iz Vevč.

Zopet imamo »Ringelspilz«. En mesec ložira v Vevčah, dva pa v Zalogu. Družina tega vrtljaka toži o slabih časih, in se med tednom peča tudi z delom in prodajanjem umetnih cvetlic od hiše do hiše. Tudi znamenje časa.

Veliko zanimanje vlada za nedeljsko otvoritev kino-predstavo »Otrok garnizije«, ki bo ob 4 pop. in ob 8 zvečer. Enako tudi na predavanju g. Kosička o »Bojevnih linijah na francoski fronti« na tokovnem prosvetnem večeru v domu.

Cerkveni vestnik

Kongregacija neitelje in kongregacija gosposice pri sv. Jožetu. V nedeljo, 18. septembra skupno sv. obhajilo ob pol 7 jutraj. — V ponedeljek, 19. septembra kongregacijski shod ob običajni uri.

Poizvedovanje

Zlata zapustnica je bila zgubljena na cesti Brezovica—Vič—Podrožnik. Oddati jo je proti nagradi 200 Din v upravi »Slovenec«.

Zenska jopica je bila najdena v nedeljo jutraj na potu v Maruljek. Dobi se v pisarni SPD, palača »Grafika«.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Sobota, 17. septembra: CELJSKI GROFJE. Premijera. Izven. Otvorilvena predstava.

Nedelja, 18. septembra: ROKSY. Premijera. Izven.

Ob 35 letnici obstoja

otvarjamo danes v soboto renovirano in moderno preurejeno trgovino ter se cenj. občinstvu priporočamo za čim večjo nadaljno naklonjenost

DROGERIJA - FOTO - PARFUMERIJA

KANC

ŽIDOVSKA 1

ŽIDOVSKA 1

Kulturni obzornik

La Biennale 1932

(18. mednarodna razstava moderne umetnosti v Benetkah.)

V Benetkah je zdaj sredi sezone toliko življenja kakor vedno. Markov trg ni več vse čase natičen, kakor je bil še pred dvema letoma, tujega govora je malo, promena narodov na Piazzii in pod rdečkastim marmorjem dožve palače se je občutno skrepila in je nič ne more poživeti, zakaj tudi do Benetk si mora človek — bolj ali manj nagosto — tlakovati z denarjem.

Na zunanji niž ne kaže, da je v Ljudskih vrtovih odprta že od maja tradicionalna Biennale, edina redna evropska razstava moderne umetnosti. Lepake zanj prikrivajo že drugi z oznanili Mednarodnega festivala moderne glasbe, za koncerte Benjamina Giglia in za bližnjo beneško noč v Velikem kanalu. Zato nas tudi kaj malo ubira jutranji pot mimo Mosta vzduhov čez neštete mostiče in umazane vode kanalov proti Ljudskim vrtovom, kjer dvoje skromno pobešenih zastav ob razstavnem dančingu označuje vstop v periodično svetlišče moderne umetnosti.

Človek je že truden vse te umetnosti, ki jo mora dojemati ob vsakem koraku v tej zemlji sonca in s strahom slutiti bližnjo agonijo vsega. Zdi se mi, da bi bilo danes lepše sedeti na obali in vse dopoldno zreti na nazobčani lok beneškega obzora na sinjasto vodo v lagunah, na zlate strehe, na veliko ladjo, ki se je zasedrala komaj dober streljal pred Slovanskim nabrežjem in se nam vsa bela in ogromna s svojimi pelimi nadstropji zdi kakor praviljen olok sredi morja. Gondole pristajajo neprestano ob nji, kakor črni galebi. To je »Straf-haird«, angleška ladja, s katero počasi jadra okoli sveta pešiča redkih srečnih, ki jih pol sveta za-

viđa za to. Ob njej skromno leži Marconijeva Elektra z mrežo skrivnostnih žic, po kateri se njen mojster pogovarja z vesoljem in prižiga z njo luči po Tokiu, po Sydneyu, ali na spomeniku Kristusa Kralja nad Rio de Janeirom ali kjer hoče.

A zdaj ni časa za panoreme in za razmišljanja. Razumeli boste, da si jih v poročilu o umetnostni razstavi more dovoliti samo laik.

Na koncu monumentalnega drevoreda s klopni in fontanami se nasproti vходу blešči preprosta, a vendar monumentalno pročelje italijanskega paviljona, ki je letos edini nov, delo arhitekta Juilia Torresa. Kot gostitelj so si Italijani odmerili največ in najlepšega prostora. Gospodarjem tega ni moči zametati. Okrog po zelenju in po sencah danci, holandski, švicarski, poljski, avstrijski, USA, sovjetsko-ruski, angleški, španski, francoski in belgijski paviljoni. Razstavljena so dela iz vseh panog likovne umetnosti, in to v toliki množini in obilju, da se je tu treba omejiti na zgolj referativno poročilo brez kakih izčrpnih tendenc.

Razstava je letos urejena tako, da se točno vidi dva dela: italijanski in ostalih držav. Zato se obrtno najprej do Italijanskega paviljona. V njegovih 50 dvoranah in prostorih je razstavilo 199 slikarjev, 47 kiparjev in 54 grafikov 1330 del. Je iz teh števil lahko vidimo, da razstavni odbor ni bil prav posebno kritičen pri izbiri. Po vsej razstavi se sili človeku občutek, da so pač vzeli vse, kar se jim je nateklo iz umetniških kovačnic vsega sveta, samo da so napolnili prostor. To je glavna hiba razstave, brez oziroma na to, da v celoti niti ne odgovarja svojem namenu: biti reden pregled moderne umetnostnega ustvarjanja na svetu, ker dve tretjini razstavljenih del prav zahtudno nimata dosti slika z umetnostjo zadnjih dveh let. To se mi navedanje še ne zdi tako hudo, zakaj tudi napredek ni neskončen in v megleni brezumnosti, v kateri se vrtili sedanja likovna umetnost, še celo ne. Formalne variacije so že skoraj vse izčrpane in je pri redkih novih in dobrih stvareh na beneški razstavi možno videti v formi in barvi možno šolo klasičkov.

danje Italije in v sedanjih povprečnosti izviran in človek z vsebino, kar prav zahtudno ni zadnja odlika poleg izborne risbe, krasnih barv, čistih linij. V njegovih slikah je tisto skrivnostno, čemur pravimo umetnost. Tisto ni ne linija, ne barva, ne kompozicija, ne šil, je nekaj drugega, česar ne znam definirati in mi tudi ni za to. Pred njegovimi slikami sem se nehoti ustavil kakor pred nobeno drugo. Duhovni realizem. Morda je to nova sinteza. Kdo ve. V umetnosti ni dobro klasificirati, tako vsaka stvar vsaj nekaj časa hrani svoj skrivnost in neznanost.

V tem je Cagnaccio soroden, čeprav ga ne dosegam doli na svoji način. Moise Klesing, Poljak z Montparnasse, ki uživa v pariških krogih velik ugled. Razstavil je pol precejšnje dvorane, mol pri njem prevelika in prenebrana kričavost barv, ki si jo je brez potrebe in brez smisla izposodil od futuristov. Risbo ima ob baroka, motive iz življenja, vse skupaj je pa globoko njegovo. Teh ljudi ni mogoče zamenjati z nikomur in značijo za italijansko slikarstvo nekaj, česar drugje v tej obliki in meri še nimajo.

Med dobrimi moramo omeniti še Gina Severina kot nekakega nerealista (Ritem predmetov), Maria Tozzia (Slikar), Maria Sironia (Družina), G. Zaninija (Pokrajina), Leonarda Judrevilleja (Deček), Anselma Bucci (Strehe Pariza), Achillea Funi (Horacij kokliti), Orazio Toschi (Pričakovanje, Pomlad) in morda še katerega. Brezplodno naštevaje v tej obliki, ko ne morem pokazati barv.

Skupina in vrsta zase so futuristi in Marinettijevi aeropitturisti, ki sicer niso številni, pač pa človeku nudijo s svojimi ekstravagantnimi vizionarno divjimi tvorbami in barvami prijetno injekcijo po morem obilju ostalega paviljona. Tu so me prvič prepričali. Morda zato, ker nisem do zdaj še imel prilike videti futurizma pri izvoru, bodisi, da je njihova oblika res absolutno nova. Ob delih De Peraja, Dottoria, Prampollinina sem ugotovil, da futurizem ni zgolj bahato geslo, zgolj blaznava forma, temveč da dobiva vsebino: sila, tehnika, kruh, si-

Dnevna kronika

Zvočni film snema Ljubljano

Ljubljana, 16. septembra.

Ze nekaj časa kroži po ljubljanskih ulicah in po ljubljanskih prireditvah avto, ki z napisom označuje, da je v službi podjetja »Svetloto«. Pred kratkim so pred povabljenec, kakor smo poročali, predvajali v dvorani Filharmonije prve poskuse zvočnega filma, ki so režiseri v tehnično zelo dobro uspeli. Podjetje »Svetloto« namerava napraviti zaenkrat dva zvočna filma, in sicer enega z naslovom »Veleseljem v Ljubljani«, drugega pa z naslovom »Bela Ljubljana«. Ta dva zvočna filma se bosta seveda predvajala najprej v Ljubljani, potem pa po vseh važnejših mestih naše države in skoraj gotovo pojda tudi v inozemstvo, zlasti na Češko-slovaško in Poljsko. Res je, da si boljšega propagandnega sredstva, kakor je zvočni film, skoraj ni mogoče misliti. Posebno zanimiv pa bo še film »Bela Ljubljana«. Čeprav računa podjetje z veliko atrakcije močjo tega filma in nerado izdaja nekatere stvari pred uprizoritvijo, vendar moramo nekoliko obvestiti občinstvo o zanimivostih tega zvočnega filma.

Ljubljana nima samo 60.000 prebivalcev, kakor govore o njej številke mestne občine. Prava Ljubljana je veliko središče, polno ljudi in stavb, delavnice in vseh naprav, Ljubljana je nadvse važno križišče deželne in svetovnega prometa. Hrup in šum tega našega mravljišča ne sega samo do meja mestne občine, temveč se širi daleč okoli čez vse Ljubljansko polje. Prava, resnična in življenja polna Ljubljana je že danes vele mesto. To je priznal tudi neki minister iz Beograda, ko si je te dni ogledoval prvi Ljubljano, in sicer z nebotičnika.

Podjetje »Svetloto« filma sedaj Ljubljano skoraj iz vseh možnih perspektiv. Včeraj je podjetje filmalo Ljubljano z letala. Ljubljancem, ki so včeraj opazovali na nebu dvoje letal, drugega tik drugega, najbrže niso uganili, da ti dve letali snemata Ljubljano in okolico za zvočni film. Zvočni filmska aparatura je bila nameščena v letalu »Pelikan«, pod tem letalom pa je letelo letalo »Lojze«, ki je bilo tudi samo posneto. Tako bo v zvočnem filmu podana Ljubljana kot celota, gledana z višin in obenem tudi kot mesto, v katerem se letalstvo, ta najmodernejši znak sodobnega prometa, že krepko uveljavlja.

Zvočni filmski operaterji, ki sedaj krožijo po Ljubljani, pa seveda niso zamudili filmati naših čestitih občinskih očetov. Danes popoldne so povabili mestni občinski svet z g. županom in g. podžupanom na vrh nebotičnika, kjer so jih filmali. Z občinskim svetom so bili še predsednik Pokojniškega zavoda g. Vrtovec, predsednik Zveze trgov-

skih gremijev g. Kavčič, projektant nebotičnika inž. arh. Šubic in drugi odlični gospodje. G. predsednik Vrtovec je prvič tolmačil skoraj celotnemu občinskemu svetu razgled z nebotičnika in pa naloge, ki jo je dosedaj vršil Pokojniški zavod s svojo veliko obsežno stavbno akcijo, ki je dobila svojo krono ravno s tem nebotičnikom.

Nebotičnik pa je že včeraj bil nekaj scenarij za zvočno filmanje. Na vrhu nebotičnika so se namreč sešli gg. Jelačin, Zagar in Cvir. Zadnji je prav lepo igral na harmoniko, prva dva pa sta pela: »Le nesli to pisemce«. Ta prizor bo eden najlepših v tem zvočnem filmu.

Naš mojster likovne umetnosti g. Rihard Jakopič ima v svoji notranjosti nedvomno odpor proti filmu in vsakemu klišeu. S težavo se je dal prepričati, da so ga smeli filmati za zvočni film. Bolj markantne, bolj za Ljubljano in za slovensko duhovno življenje pomembne osebnosti, kakor je Jakopič, pa si skoraj ni mogoče misliti. Jakopič se je nazadnje le udal. Kot umetnik pa si je pridržal pravico, da sme tudi v zvočnem filmu nastopiti kot človek, ki pove to, kar mu je res na duši. V nekaj stavkih, ki jih je Jakopič povedal v zvočni filmu, se zreali marsikaj in kdo ve, če ne bodo že dolga leta potomci smatrali te besede za Jakopičev umetniško oporoko!

Delo še ni končano. Zadnji prizor bodo snemali šele v nedeljo, ko bodo za film »Bela Ljubljana« filmali vrvež na Čadovem vrtu pod Rožnikom. Da bo slika tudi muzikalično nekaj vredna, bo pa tam pel kvartet »Glasbene Matice«. Vse seveda, če bo v nedeljo popoldne lepo vreme, ali vsaj deževalo ne bo, drugače tudi pri Čadu — ni življenja!

Če izdamo še kakšno skrivnost iz novega zvočnega filma, moramo omeniti, da je »Svetloto« filmalo radijsko postajo v Ljubljani na vse mogoče načine. Filmalo je studij v Ljubljani, pa tudi oddajne naprave v Domžalah in zunanosti in notranjosti. V zvočni film pa je razlagal pomen teh naprav univ. prof. Osana.

Lastnik in ravnatelj podjetja »Svetloto« je g. Josip Klement iz Zagreba. Zvočni mojster je znani strokovnjak g. Plisch iz Češkoslovaške, muzikalni vodja je g. Mirko Jelačin. Ljubljanski arhitekt pa je g. Joško Medved. Podjetje je že dosedaj imelo velike izdatke, ki jih je v to stvar riskiral. Tudi tehnično je zvočno filmanje težava stvar, kljub izboljšanju in popolni aparaturi. Vendar podjetje upa, da se mu bodo materialni stroški izplačali. Moralni uspeh je podjetju zagotovljen, ker bo naše mesto gotovo hvaležno, da bo uprizorjeno na tako posrečen način v zvočnem filmu.

Toda Suha in Bela Krajina sta popolnoma brez vode in vse je posušeno. Huda prede tudi Notranjem in Kraševcem. Na Blokah so valoviti grički spremenjeni v pogorišča, kajti trava je popolnoma sežgana do korenin. Po Krasu je veliko pomanjkanje vode, mnogi potoki so posušeni in morajo ljudje voziti vodo po več ur daleč. Cerkniško jezero že kmalu ni bilo tako suho.

Stanje voda pa kmalu ni bilo tako nizko kakor letos. Reke in potoki v Sloveniji kažejo 100 do 150 cm pod normalo. Taka suša prav v avgustu in septembru je bila l. 1922, tudi takrat je suša napravila povsod ogromno nad milijonsko škodo. Ljubljanski vodovod v Klečah še dobro funkcijonira in je dovolj talne vode, čeprav je stanje vode 3,36 m pod normalo, dočim je bilo l. 1922 stanje 5,40 m pod normalo. Letos v avgustu je Ljubljana z okolico porabila 5.551.760 hl vode, nasprotno lani avgusta 4.570.140 hl. Povprečno na dan 172.500 hl. Največ vode je Ljubljana porabila 29. avgusta, namreč 202.680 hl. V osmih mesecih pa je Ljubljana z bližnjo okolico porabila 54.250.900 hl vode.

Kakor vse kaže, se vreme ne bo kmalu spremenilo in bo septembrska vročina trajala še nekaj dni.

**Vseh dobrot zaloga fina,
prvovrstna dobra vina
v „Daj-Dam“ vabijo v posete,
pa za male le monete!**

Pretep na Vačah

Ljubljana, 15. sept.

V ljubljansko bolnišnico so v ponedeljek pripeljali težko ranjenega brezposelnega 24 letnega krajskega pomočnika Indofa Franca, ki jo je v nedeljo zvečer skupil v neki gostilni na Vačah. Po besednem prepiranju sta ga napadla dva domačina, eden ga je z nožem, drugi pa s sifonsko steklenico po glavi. Glavo je imel vso oteklo. Zdravnik v Litiji ga je mogel le za silo obvezati in ga poslati v ljubljansko bolnišnico. Zakaj je nastal prepir in pretep, ni še pojasnjeno, na vsak način jo bodo pretepači pošteno skupili pred sodiščem.

Koledar

Sobota, 17. septembra: Lambert, škof; Hildgarda, opatinja.

Novi grobovi

† Rotar Jožef. V Šmartnem pod Šmarno goro je 15. t. m. umrl gostilničar in posestnik g. Jožef Rotar v visoki starosti 75 let. Pokopan bo v nedeljo 18. t. m. ob 4 popoldne na domačem pokopališču. Naj počiva v miru! Njegovim žalujícím sinovom in sorodnikom naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Imenovanja v sodnopisarski službi. Za čevničarje-zvničarje so imenovani: Josip Znaet pri okrajnem sodišču v Kamniku, Avrelija Stroh, pri okrajnem sodišču v Novem mestu, Andrej Gros pri okrajnem sodišču v Celju in za dnevnicař-sluzitelja Vinko Zagar pri okrajnem sodišču v Vel. Laščah.

Visoko aktivno podjetje sprejme

kompanjona

z večjo vsoto. Posredovalci in spekulantje izključeni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Zelo rentabilno« št. 13.392.

Mirko Javornik.

Ostale vesti

— Slomškova proslava pri Sv. Križu pri Rogasli Slatini bo v nedeljo 18. septembra po sledečem sporedu: Ob 9.30 sprejem bratov Hrvatov v Tržišču. Ob 10 pridiga o Slomšku: Slomšek-pešnik (g. kanonik dr. A. Mrhar). Po slovesni vs. maši zborovanje na prostem. Kot slavnostni govornik nastopi najboljši Slomškov poznavalec g. prelat dr. Fr. Kovčič iz Maribora. Med govori in pozdravi nastopi moški zbor iz steklarne in godba. Po večernih ob pol 3 Slomškova akademija v zamisli in prireditvi pesnika Silvina Sardenka. Ob sklepu razdelitev dobitkov društvenega srečolova. Na proslavo pridejo v večjem številu Hrvatje (okoli 500, Križari) s petimi duhovniki. Društva iz sosednjih župnij naj pridejo z zastavami!

— Zaprte planinske koče. SPD naznanja, da so zaprte sledeče planinske koče: Češka koča in Kerkova koča na Ralitovcu. Od 19. septembra dalje pa bodo zaprte: Staničeva koča pod Triglavom, koča na Kokrskem sedlu in koča na Kamniškem sedlu. 26. septembra se zapre Kadinčeva koča na Golici.

— Dopusti za slavnosti na Mačkovem kamnu. Kr. banska uprava objavlja, da je prosvetno ministrstvo dovolilo vsem svojim uslužbencem rezervnim častnikom in bojovnikom dva dni odsotnosti iz službe (potovanje ni všteto), če se udeležijo 18. septembra posvetitve spomenika in grobnice na Mačkovem kamnu in v Krupnju.

— Izpred malega senata. Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. dr. E. Kobeta je včeraj razpravljal več manjših zadev. Zaradi ponarejanja uradne listine je bil samski delavec Janez iz Spodnjih Gorij, drzen tihotapec obsojen na 1 mesec strogega zapor. Zaradi tihotapstva je bil predlanski obsojen na 365 dni zapor. Na zapornem kaznu je Janez izbrisl številko 3 tako, da je bilo čitati samo 65 dni zapor. Spekulacija bi se mu bila posrečila, ko bi ga ne bil izdal njegov sojetnik v radovljjskih sodnih zaporih. Pred malim senatom se je nadalje zagovarjal zaradi javnega nasilja neki starejši mladoletnik, ki je 20. avgusta letos v Komenskega ulici, kakor navaja obtožnica, z nožem udaril službojčega stražnika Antona Boha, ki je bil poklican na intervencijo zaradi pretepa v Mencingerjevi gostilni na Sv. Petra cesti. Feliks se je zagovarjal, da on stražnika ni udaril z nožem, marveč je stražnik sam padel in se zadel z glavo ob robnik. Razprava je bila preložena, da se zaslišijo še nekatere priče.

— Ponesrečenci. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali 45 letnega delavca Antona Lavtarja, ki ga je nekje na deželi podrl avto. Lavtar ima poškodbe na hrbtu. — 23 letni delavec Jože Kotnik iz Prevoja pri Kamniku je padel tako nesrečno, da se je poškodoval na glavi. — Jernej Milavec, sluga davčne

Maribor

Avto zavezil med vojake

Maribor, 17. septembra.

Okoli pol 12 se je vračala četa vajakov z večbališča na Teznu v Maribor. Vojaki so korakali pravilno na desni strani ceste. Pa je privozil za njimi osebni avtomobil ter skušal četo prehiteti. Ko je avtomobil švignil mimo korakajoče skupine, se je začel pretresljivi krik in prestrašeni vojaki so videli, kako je zgrabil avto 21 letnega vojaka Milodraga Vučkoviča ter ga zagnal pod kolesa. Sofer je avto v trenutku z vso močjo zavrl, vendar pa je

□ Lanske mariborske gledališke abonente, ki si žele obdržati svoje dosedanje sedeže tudi še v novi sezoni, opozarja Uprava Narodnega gledališča v Mariboru, da ostanejo dosedajni sedeži rezervirani samo do sobote, 17. t. m. Po omenjenem roku se bodo ti sedeži oddajali drugim interesentom. — Priglasje za gledališki abonman sprejema gledališka blagajna vsak dan od 9 do pol 13 in od 15 do 17. Abonman je zelo poceni ter tudi za malenkosten denar najboljšo duševno razvedrilo.

□ Nova vinska kapljica se že dobiva po gostilnah. Vinogradniki so v upanju, da bodo lažje spravili sedaj mošt, kakor kasneje vino v denar, v številnih slučajih dozorelo grozdje potrgali ter ponujajo mošt po nizkih cenah.

□ Lekarniško nočno službo vrši v prihodnjem tednu do vključno 17. t. m. Ciril Maverjeva lekarna »Pri zamorcu« v Gosposki ulici.

□ 14 dni je gorelo. Včeraj so delavci odstranili zadnje ostanke sežganih cunj na pogorišču Arbeiterjevega skladišča na Radvajski cesti. Zanimivo je, da je na pogorišču telo od požara pa do včeraj; vse polivanje ni pomagalo ničesar, dokler niso zadnjega kupa razkopali ter skoro vsako cunjo posebej gasili. Okoliško prebivalstvo bo sedaj rešeno neznoznega smrada, pred katerim je trpelo nad 14 dni.

□ Zborovanje mariborskih železničarjev. V unijski dvorani se je vršilo v četrtek zvečer dobro obiskano zborovanje mariborskih železničarjev, katerega so se udeležili člani vseh strokovnih skupin. Govorniki so slikali obupno stanje, v katerega so zapadli danes železničarji radi znižanja prejemkov; najbolj so prizadeli nameščenci železniških delavnic in kurilnic. Zborovalci so sprejeli več resolucij, v katerih slikajo svoje neznoznost stanje ter prosijo pomoči. V našem listu smo že ponovno opozarjali na obupno stanje, v katerega so zašli zlasti nameščenci železniške delavnice in kurilnice, pa tudi ostali železniški nastavljenici radi neprestanih redukcij plač. Skrajno ubožanje, v katerega so zašli ti sloji, se čuti v celotnem gospodarstvu našega mesta.

□ Elektrifikacija mariborske okolice napreduje. V preteklih dneh je mestno električno podjetje v Mariboru zaključilo zadnja dela na elektrifikaciji Pobrežja. Sedaj je oskrbljena cela občina Pobrežje z elektriko in le neznoznost število hiš še ni priključenih na elektrovož. — Mestno električno podjetje pripravlja sedaj elektrifikacijo občine Rospoh. Vod napeljujejo iz Kamnice ter je dobila te dni že prva hiša v Rospohu električno razsvetljavo. Radi razstresenosti naselij bo elektrifikacija te občine le počasi napredovala.

□ Dalmatinska vročina. In ribji trg. Včerajšnji ribji trg je bil zopet prazen. Vročina, ki je v Dalmaciji še vedno huda, ovira prevoz morskih rib, za gojitev sladkovodnih rib, ki bi se na trgu lahko dobro prodale, pa v mariborski okolici ni prave pojdnosti.

□ Posledice davka na električni tok. Poleg povišanja tokovine bo prinesel novi davek na električni tok še celo vrsto izdatkov in neprijetnosti, ki bodo zadele električne abonente. Lastniki električnih likalnikov si bodo najbrže morali nabaviti posebne števec in ločiti napeljava za likalnik od one za razsvetljavo. Za likalnik in za kuhalne aparate je namreč novi davek mnogo nižji, kakor za razsvetljavo. Dočim se bo tok za razsvetljavo podražil za 70 par, bo znašala podražitev za druge naprave samo 10 par, tako da se bo naprava posebnega števca pri večji porabi toka sama izplačala. Najhuje bodo pač prizadeti večji obrati, ki

MOTOH-KAVA dnevno sveže pražena!
MOCCA-KAVINE-KOCKE à Din 1— za turiste.
LJUBLJANA, Vodnikov trg 5 — telefon 25-77

uprave v Ljubljani, stanujoč v Hrenovi ulici 13, se je pri sekkanju drv vsekav v levo roko. — 30 letnega delavca Franca Hrasta iz Sostrega je nekdo udaril z motiko po desni roki in ga ranil. — V domači veži je padel in si zlomil levo roko 19 letni krojaški pomočnik Jože Stefančič iz St. Jurja pri Grosupljem. — Voli so podrl in pohlodili 19 letno posestnikovo hčer Marijo Peterel izpod Jelovega vrha pri Kranju. Dekle si je zlomilo levo roko in dobilo poškodbe po vsem telesu. — 8 letna Frančiška Srebot, hči tesarja iz Zg. Hrušice, si je pri padcu zlomila levo roko. — V Prezidu je neki voznik iz Cebra povozil 7 letnega Vlada Lipovca, ki je šel v šolo. Kolo voza mu je zmečkalo levo nogo.

— Noseče matere se morajo skrbno varovati vsakega zaprtja z uporabo naravnih »Franz-Josef« grenčice. Predstojniki vseučiliških klinik za ženske hvalijo soglasno pristno »Franz-Josef« vodo, ker se lahko zauživa in se gotovo pojavi v kratkem času odvajajoči učinek brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerjskih trgovinah.

— Katere knjige našim gospodinjam in gospodarjem v poletnem in jesenskem času najbolj služijo? Beg Anton: Naše gore. Navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob in kako jih pripravljamo za dobro jed. (Slike v naravnih barvah.) Din 50. — Humeč Martin: Sadje v gospodinjstvu. Navod o ravnanju s sadjem v domači sadni uporabi in v konzerviranju sadja in zelenjave. Din 24. — Humeč Martin: Sadno vino ali sadjevec. Navodilo, kako ga izdelujemo in z njim ravnamo, da nam ostane zdrava in okusna pijača. Din 10. — I. Majdič: Nasveti za hišo in dom. Knjiga je velike važnosti in pomena za vsako družino, ker prinaša nasvete za vsakovrstne gospodinske in gospodarske potrebe. Vsem gospodinjam to knjigo še posebno priporočamo. Cena vezanemu izvodu Din 30, broš. Din 20. Vse te navedene knjige se dobijo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Krasni damski plašči — konfekcija Avgust Iglič, Ljubljana, Tavčarjeva 3.

Lutz, peti kopirane a ne dosežene!

— AVTOPROMETNA DRUŽBA »HOLAK« vljudno objavlja, da vsled končane sezone preneha z obratom na progi Bled—Ljubljana dne 19. septembra 1932.

hitrost zagnala vozilo še za nekaj metrov naprej.

Ko se je vozilo ustavilo, so potegnili nesrečnega vojaka hudo ranjenega izpod koles. Dobil je poškodbe na glavi in prsem kožo. O nesreči so bili obveščeni reševalci, ki so vojaka prepeljali v vojaško bolnišnico. Avto, ki je podrl vojaka, je iz Zagreba. Sofer zatrjuje, da je skočil vojak v poslednjem hipu iz vrste ter zadel tako nenadoma pod avto, da se mu ni bilo več mogoče izogniti vstran. Uvedena je preiskava.

so doslej rabili tudi tako zvani industrijski tok za razsvetljavo. V velikih obratih se bo razsvetljava radi tega občutno podražila ter bodo morali ločiti svetilni tok skozi posebne števec.

□ Število brezposelnih zopet raste. Izrazi borze dela in mestnega socialno-političnega urada izkazujejo zopet naraščanje števila brezposelnih v našem mestu. Vzrok je pripisati povratku onih, ki so si našli preko poletja kako zaposlitev na deželi, sedaj pa so delo zopet izgubili in pa navajajo brezposelnih iz drugih krajev, katere je privabila v Maribor vest o pričetku javnih del v našem mestu. Prišlo je v Maribor mnogo več ljudi, kakor so jih zaposlili pri kopanju kanala, gradnji carinarice in tlakovanju cesti; povrhu pa se je gledalo, da se je zaposlilo v prvi vrsti mariborsko delavstvo, tako da so oni, ki so prišli od drugod, ostali brez dela.

□ Prodajalci preprog v kehi. Zadnje dni se je pojavila v Mariboru cela vrsta prodajalcev preprog iz Bosne, ter vsiljevala svoje blago strankam v stanovanjih. Ker nimajo ti prodajalci oblastvenega dovoljenja, jih je policija spravila v luknjo ter bodo izgnani v domače občine.

□ Žrtve pasjih zob. V mariborsko bolnišnico sta se zatekli včeraj kar dve žrtvi pasje hudobe. V Zgornjem Porčiču je ogrizel pes posestnika Franca Nekrepa, ko se je pripeljal s sosedom na njegovo dvorčico. Žival se mu je zakadila v obraz ter mu z zobovjem poškodovala oko in lice. — Druga žrtev pa je 74 letni viničar Avgustin Drozg iz Negove. Pas mu je zadel hude poškodbe na roki in nogi.

□ V nedeljo 18. septembra veliki vrtni koncert, zabava, dobro vilo. Gostilna »Weber«, Pobrežje.

Vojnik

70 letnico smrti velikega škola Antona Martina Slomška bomo obhajali za vso novocerkovski dekanijo v Vojniku v nedeljo dne 25. t. m. V ta namen bo v župnijski cerkvi ob 10 slavnostna pridiga č. g. Granfola, celjskega mestnega kaplana in slovesna sv. maša, katero daruje č. g. P. Zagar, dekan in kanonik novocerkovski. Po sv. maši zunaj cerkve ljudski tabor s petjem Slomškovih pesmi, deklaracijami in govori. Pridite, da se v obilnem številu poklonimo školu Slomšku!

Spremembo posesti. Hišo mizar. mojstra v trgu Vojnik je kupil g. Josip Dremel, posestnik v okolici Vojnika, posestvo po rajni Josipini Kleinschrodt pa g. Ernest Schweiger.

Obešil se je 83 letni C. F., hiralce v tukajšnji banovinski hiralnici. Čudno, da je prišel iz hiralnice, da je storil takšno dejanje, ker je bolnikom strogo prepovedan vsak izhod iz hiralnice.

Kočevje

25 letnico svojega dela na kočevski realni gimnaziji praznuje te dni g. prof. Ivan Polovič. Vseh 25 let je gospod profesor vzgajal mlado generacijo inteligentov in v tem delu tudi osivel. Njegovi učenci zavzemajo prave lege položaje kot duhovniki, profesorji, visoki uradniki, zdravniki in odvjetniki. Gospodu profesorju k jubileju iskreno čestitamo in mu želimo še ad multos annos!

Trbovlje

Pri nedeljski proslavi SPD na Mrzlici sodeluje tudi mladinski zbor naših priznanih slavčkov.

Zame je to pravi užitek, če si zjutraj očistim zobe z

DIANA

zobno pasto. — Pasta ima prijeten vonj in odlično čisti zobe. — Cena: Normal tuba Din 5[—], dvojna tuba Din 8[—].

Suša ne odneha

Taka suša pred 10 leti.

Ljubljana, 16. septembra.

Vremenske opazovalnice, zlasti pa meteorološki zavod so zabeležile, da je bilo v dravski banovini od julija do danes vsega skupaj dobrih 20 dni deževnih, dočim pritiska je pol-druhi mesec prav silna, suša s katastrofalnimi posledicami, kajti po mnogih krajih so uniženi vsi jenski pridelki in z obupom zre kmet v bodočnost, ko ga poleg tega tišči k tlom že rapiden padec cen živini in pridelkom sploh. Kritični dnevi suše še niso končali, čeprav je zadnji dež blagodejno vplival na polja in oživil v kmetu nado, da bo mogoče dež še vse popravil.

Močan dež zadnjih dni je na Gorenjskem pokazal blagodejni vpliv, kajti silno ovenela ajda in repa sta se opomogli, pokošeni travniki so ozeleneli in so postali ugodni za pašo, toda nastala je velika težava za setev ozimine.

Na Stajerskem je bil zadnji dež precej pohliven, toda koristil je vinogradom. Tam je bila zemlja vsa izsušena in razpokana. Grozdje ni uspevalo in se začelo kar veneti. Jensi pridelki pa trpe ogromno škodo. So kraji na Stajerskem in zlasti v Slovenski Krajini, kjer je suša ljudem pokončala, da niso mogli spraviti niti poštene bilke.

Na Dolenjskem so bili nalivi, ki so deloma vplivali na rast pridelkov, trave in grozdja.

multanost dogajanja v svetu. Še bolj so me prepričala dela futuristov na padovanskih razstavi religiozne umetnosti, zato bom o njih pisal več v poročilu o tej.

Grafika ni dobra stran italijanske likovne umetnosti. Na razstavi so sicer silne zbirke listov, cele sobe map v vseh tehnikah, a število količjak pomembnih je obupno majhno. Vse skupaj je umetna obrt tujkosprometnega značaja. Zdi se mi, da Italijani grafiko tudi tako pojmujejo. Omenil bi fantastične risbe Romania, Orazia Toschia (Pričakovanje, Pomlad) in Carbonatia. Vse drugo ni vredno omenbe.

Plastika nudi absolutno še največ novega. Večina kiparjev sicer še hodi po dobrih potih klasičizma, le da namesto boginju upodabljajo sportnice in aviatike. Vendar so ljudje z izrazito originalnimi stremiljenji in s ceno, kot n. pr. Martini (Terakote: Sen, Zimske tekme, Mesečina), ki upodablja plasteno ne le kip, temveč mu daje izraza tudi z modulacijo vsega prostora, v katerem se kip nahaja: pri Snu postelja, okno, kos strehe. Martinjevo delo je solidno in priča o zmožnosti ter prizadevanju. Prav tako kipi Grisellia, Morozzia in Guida Calletia. Osip Zadkine, Rus, tudi gostuje v italijanskem paviljonu. Je po obliki najbolj originalen, recimo abstrakten. V svojih plastikah ne upodablja več teles, marveč zgolj sile teles, zaradi česar bi ga lahko malo okrstili s futurizmom. Jasno vidimo v njegovih delih odpor proti naturalizmu (n. pr. v njegovih plastičnih negativih, kjer vzbokline telesnih oblik nadomešča z vdrtinami) in njegovi kipi (n. pr. Zoganje, akti) so v malem številu najboljših del italijanskega paviljona. Svojski je tudi D. Viterbo z mlečno zabrisanimi linijami svojih marmornatih del, a samo v tem. Od futuristov ima plastiko samo Nino Rosso (Skok v vodo na glavo), ki pa v krasni izpeljavi črt in dekorativnosti snovi — kovinski krogi valov — učinkuje ne samo originalno, marveč tudi močno.

Za danes naj bo dovolj. Prihodnjič pa še sprehod po drugih paviljonih Evrope.

Benetke, konec avgusta 1932.

Mirko Javornik.

POD SENCO ZEMLJE

(Glej sliko, ki smo jo priobčili včera)

Daleč so se že pomaknili časi, ko je mesečni ali sončni mrk veljal za senzacijo. Danes se čudimo le še nad izredno preciznostjo, s katero astronomi napovedujejo dogodke te vrste. Pa čeprav je bistvo tega računanja ogromni večini človeštva misterij, s sedmimi pečati zaprt, vendar jih je danes malo takih, katerim ne bi bili vsaj vzroki pomračenja več ali manj znani.

V našem planetnem sistemu je sonce vir vse svetlobe, dočim nimajo planeti in njihovi meseci v sebi nikake luči, marveč osvetluje vse sonce s svojo bajno razsvetljavo močjo. Ker sta torej zemlja in njen trabant, mesec, sama po sebi temni, skaloviti telesi, mečeta za seboj v prostoru senco. Kolikrat zadeva zemlja s svojo senco mesec, doživimo lunin mrk. Kolikrat pa se mesečeva senca razliva nad zemljo, imamo sončen mrk. Vendar je med tema dvema mrkoma bistvena razlika. Le mesečev mrk je pravi senčni fenomen, ali, kakor bi rekel astronom, pravi mrk, zakaj le v tem slučaju odvzame zemlja svetlobo mesecu, katero mu sonce pošilja, in mesec sam je v zemljino senco zavrt. Tu nastopi torej pravi mrk. Drugače pa je s sončnim mrkom. Svetla sončna obla ni radi mesečeve sence zatemnjena, marveč je tu povsem nekaj drugega: mesec stopi med zemljo in sonce, pa nam, zemlja-

nom, delno zakriva veliko sončno oblo. Jasnó, da je to le nekaj trenutkov. Obraz sonca nam je skrit. Potemtakem je sončni mrk le navidezen; ne pada mesečeva senca na sonce, marveč mesec le zakriva sončno luč.

Ta bistvena razlika pa je pogoj še za druge razlike v teku obeh fenomenov. Pravi mrk — in tak je mesečev mrk — ima zmerom za opazovalca isto stališče. Ko lunin mrk nastopa, ga vidijo vsi zemljani, katerim stoji mesec na horizontu — in to je zmerom zemeljska polovica — da istočasno stopa v senco in hkrati iz sence izstopa. Lunin mrk je torej istočasna prikažen za vsa zemeljska opazovališča, ker je to realen, resničen dogodek. Drugo pa je s sončnim mrkom, ki je le navidezen. Ta je videti le z večje ali manjše zemeljske ploskve.

Senca, ki jo zemlja v prostoru vrže in v katero se mesec za nekaj ur potopi, ima veličastno dolžino okrog milijona in pol kilometrov. Če bi bilo mogoče, da bi v svetovnem prostoru tik za mesecem razpeli platno, bi videli, da ima ta senca, katere oblika je radi zemeljske oble okrogla, več kot dvainpolkrat tako veliko ploskev, kakor je površina polne lune. Zato traja tudi nekaj ur, predno mesec to senco obide.

Orjaška zgradba iz rimskih carskih časov. Po Mussolinijevi odredbi izkopavajo povsod po rimskem mestu stare izkopanine. Med temi je mnogo dragocenih del iz rimskih carskih časov. Pred kratkim so odkrili »Theatro di Marcello«, katerega nam kaže slika.

Smrt mesečnice

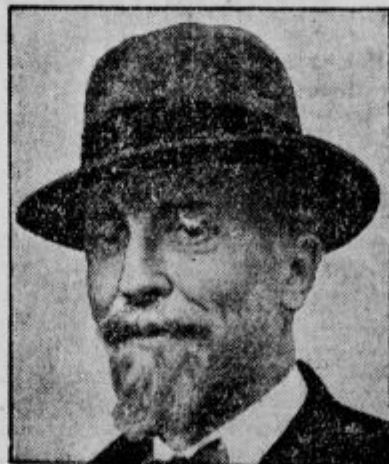
Smrtna žrtev sna ali mesečnosti je bila včera v noči 13letna gimnazijka Marija Trunk. Deklica je prišla k svoji teti na obisk. Ponoči pa je nenadoma vstala, stopila k oknu in se zalučala iz tretjega nadstropja na cesto. Obležala je težko ranjena. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da ima deklica zlomljeno kost v stegnu in v rami ter težke notranje poškodbe. Deklica je bila kljub ranam v polni zavesti in je izjavila, da je v noči dobila občutje, ko da mora leteti. V spanju je šla do okna in skočila. Pri tem je imela občutek, ko da ji je letanje prijetno plavanje. — Kljub prizadevanju zdravnikov pa je podlegla poškodbam.

Spominski pohod. Bobnarji in piskalci v zgodovinskih oblekah v prazničnem sprevodu. Prebivalci švicarskega mesta Luzern (ki je bilo pred 600 leti avstrijsko, a je pristopilo prostovoljno pod Švicarje) praznujejo šeststoletnico svobodnega razmaha pod švicarsko oblastjo.

Volčjak je zbesnel

Pri penzionistu Haroldtu v Bisambergu živi njegova nečakinja z dvema otrokoma. Haroldt ima psa volčjaka, ki ga nečakinja vedno vodi s seboj, kadar gre s svojima otrokoma na sprehod. Te dni pa skoči pes na desetletno Ano in jo strašno razmesari. Ko prihiti mati otroku na pomoč, popade še njo in ji ude dobesedno raztrga. Ko nato priteče še Haroldt sam, sune tudi njega v jarek, vendar se mu nič ne zgodi. Mati in hčerka pa ležita v bolnišnici in je malo upanja, da bi okrevali.

Montague Norman, predsednik angleške banke, se je povrnil iz Amerike, kjer je baje izvojeval odločitev Amerike, da bodo njeni evropski dolžniki, predvsem Anglija in Francija, plačali namesto ogromne vsote 11 milijard dolarjev le 1 edino milijardo. Seveda — če je to res.

Pes ustrelil človeka

Na južnem Čehoslovaškem se je zbrala velika družba lovcov, ki so šli nad vodne raje. Spravili so se v čoln in veslali proti ločju, da bi razgnali raje, ki so bile tam skrite. Ko so se raje pognale iz ločja, je pes nemirno begal po čolnu, rad bi se zagnal za njimi. Tedaj zadene z nogo ob puškinega petelina, strel počí in neki lovec se zgrudi smrtno zadet.

Gozdovi ginevajo

Časopisni papir se, kakor vemo, izdeluje iz lesa. V Ameriki se na ta način uniči štirikrat več drevov kakor pa jih novih naraste. Tako bo prišlo nekoč do golčav, ker bodo časopisi izrabili gozdove. Morebiti pa bo prišlo prej do nove snovi za papir.

„Od mrtvih“ vstala

V občini Mol (Banat) je umrla 70letna žena nekega posestnika. Položili so jo v kovinasto krsto in vse pripravili za pogreb. Na dan pogreba pa so sorodniki opazili, da se žena v krsti premika, dviga glavo, odpira oči in končno s slabim glasom zaprosi vode. Navzoči so onemeli in se razkropili. Žena pa je imela toliko moči, da je vstala in stopila pred hišo, nakar so se ljudje pomirili. Zdravnik je ugotovil, da boleha na otrplosti srca in da ji je tokrat srce prenehalo delovati.

Novi znanstveni poskusi v Calmetteovem procesu

Profesor Deyke, ki je bil obsojen v Calmetteovem procesu v Lübecku, živi začasno v Stuttgartu. Zasebniki pa so mu dali na razpolago laboratorij, kjer dela bakteriološke poizkuse. Njegovo delo se že bliža koncu. Profesor Deyke upa, da bo njegov priziv za obnovitev procesa sprejet.

Eksplodizija na tovornem parniku

Italijanski tovorni parnik »Chloe« je v megli nasel pri Bretagni na morsko klet. Takoj po prvih SOS klicih je prihitel na pomoč nemški parnik »Morski sokol«, ki je spravil posadko štirinajstih članov na svoj krov. Komaj pa je bila posadka na varnem, je eksplodiral na parniku »Chloe« kotel in parnik se je v nekaj trenutkih potopil.

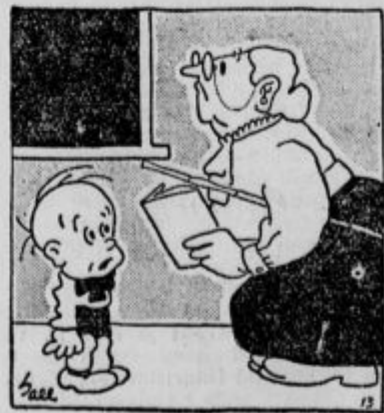
Samoumor sina Riharda Dehmela. Dr. H. Dehmel, sin velikega pesnika, ki je bil ustanovitelj in voditelj posvetovalnice za življenjske navetice, je izpil strup in umrl. In vendar je premnogim obupancem odkril lepoto in radost življenja, da so se odvrnili od samomorilnih misli. Sam sebi pa ni znal dati luči...

Anekdota

V majhnem, zapuščenem kraju je policija odkrila ponarejevalnico denarja in njene lastnike zaprla. Ljudje so potem upravičeno vzdihovali: »Škoda, edino podjetje, ki bi se izplačalo, pa še v tega se je vteknila policija!«

Teta, ki zelo slabo sliši, je šla z Anico na sprehod. Dospeli sta do železniške proge. Prav takrat je brzel po progi vlak in lokomotiva je take zavreščala, da je šlo skozi ušesa. Teta napne ušesa pa se z nasmehom obrne k Anici:

»To je prva kukavica, ki sem jo to leto slišala.«

Konkretno in abstraktno

»Imenuj mi kaj vidnega!«
»Moje hlače.«
»Prav. In kaj nevidnega?«
»Gospodinja!«

Od velike francoske revolucije sem je v Franciji giljotina kot morilno orodje na smrt obsojenih. Tudi Gorgulov, na smrt obsojeni morilec francoskega predsednika Doumerja, je položil glavo pod giljotino. Pričujoča slika je redke posnetke smrtnih obsodbe, pri kateri je smelo še občinstvo prisostvovati, da bi se mu na ta način vzbudil strah pred zločinstvi. Pri Gorgulovi izvršitvi obsodbe so bili navzoči le uradniki in nekateri časnikarji. Sicer so prostor, kjer naj bi se bila izvršila obsodba, oblegali tisoči, da bi napasli svojo radovednost, toda zaman so čakali na srmočno izvršitev obsodbe. Zapadna Evropa nosi zaman sloves civilizacije in kulture, dokler ima taka sredstva za »pospravljanje« ljudi.

Zastarela zakonodaja

Pred kratkim se je v Angliji ponovno vzbudila zahteva po nedeljskem počitku. Ob tej priliki so se prebivalci kakor tudi zakonodajalci ustavili na posebnostih angleške zakonodaje, ki je v marsikaterih točkah zastarela in ovira sodobno življenje državljanov. Toda tradicija, ki je te zakone doslej držala, je Angležem sveta. Tendar je tu praktičnost Angležev večja kot ljubezen do tradicij.

Ko je bil pred dnevi poklican pred sodišče neki vrtnar s sočivjem, ki je svoje blago prodal naravnost trgovcu, ne da bi ga prej razstavil na trgu, so vsi vrtnarji zavržali, da jih zakon ovira v prodajanju. Drug slučaj: V Belfastu morajo biti izvestni kočijaži od 6 zvečer do 8 zjutraj pokriti, sicer ne smejo v tem času na ceto. Celo največji učenjaki-pravniki ne morejo vedeti na pamet ogromnega števila zakonov, ki so bili izdani za vlade kraljice Ane, pa so še danes v veljavi. — V mnogih krajih je prepovedano užgati žveplenko ob stebrih cestne svetiljke. Istotako ni dovoljeno na prostem stopati preprog. Tudi brezuspešna miritev dveh razdraženih psov se kaznuje in sicer tako, kakor če napišeš knjigo prepovedane vsebine.

Take določbe, ki so že zdavnaj preživele čas, so upravičen povod za pritožbe. Češ, da je zakon končno le zato, da državljanu ščiti, ne pa da jih v vsakdanjem življenju ovira.

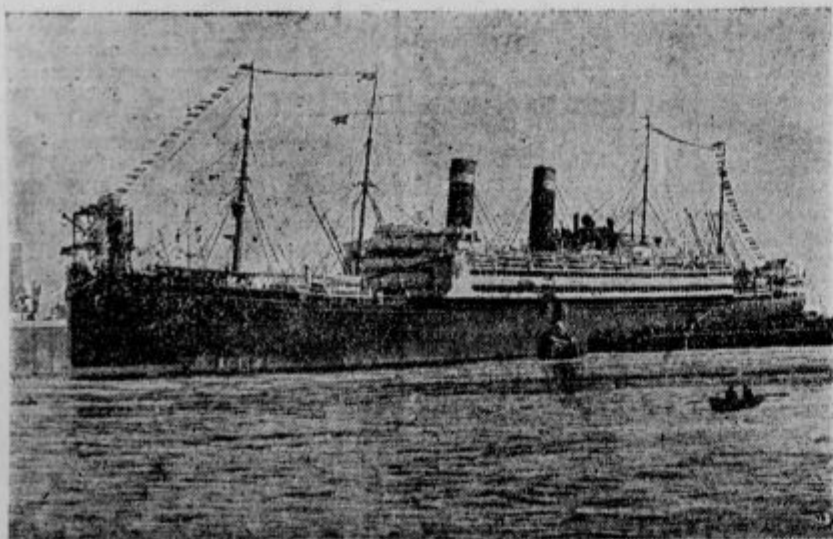
Vlak se je vprav začel premikati. Gospod Košec se nagne ves razburjen skozi okno in nahruli nosača: »Osel neumni, zakaj pa niste prinesli moje prtljage v pravi oddelek, kakor sem vam naročil!« Nosač: »Vaša prtljaga pa ni tako prismojena, kakor ste vi, in je tudi v pravem vlaku!«

Neizvršena revolucija. Začasni čilski predsednik Davila je odstopil, ko so mu letalci zagrozili, da bodo bombardirali predsedniško palačo. Davila je iskal zatočišča pri ameriškem poslanstvu.

Lov za zlatom

Znani francoski raziskovalec, Courteville, je sklenil oditi z ekspedicijo v vzhodne predele And, da bi tam našel zlati rudnik, ki ga je baje pred stoletji izropal neki cesar Inkov. Prvo sled za tem zlatim rudnikom, pripoveduje Courteville, je našel v nekem peruanskem papyrusu, ki je bil skrit v gorski vasi v Andah, ko je potoval skozi južno Ameriko. To pisanje je pisano na pol v stari španščini, ki so jo govorili za časa Pizare, pol pa v danes nerazumljivi Inka pisavi. Je pa to bila last nekoga iz spremstva Pizare. Zlatokop leži v bližini kraja, ki nosi ime Yamoni.

Nestavni konec ladje »Georg Washington«. Najlepši ameriški parnik »Georg Washington«, ki je vozil nekdanjega predsednika Wilsona v Evropo k verzajskim mirovnim pogodbam, je dokončal. Preveč so stali popravilni stroški, da bi ga mogli še dalje vzdrževati. Sedem vlačilcev ga spremlja na ladijsko pokopališče.

Vprašanje kmetskih dolgov

Glavni odbor kmetijske družbe je pretežno 20. avg. t. l. vprašanje kmetijskih dolgov in soglasno sprejel naslednje: Glavni odbor Kmetijske družbe sklene soglasno, da se zastavijo vse sile na merodajnih mestih, da se nujno doneše »Zakon o olajševanju kmetijskih dolgov«, tako da prevzame država čim večji del tega dolga, ostalo pa naj plačujejo dolžniki v dobi 30 let, v kateri pa ne sme letno odplačilo z obrestmi vred presegati 4%. Odpisani del dolga in razlik na obrestih naj krije država iz posebnega fonda, ki ga je ustanoviti v ta namen.

Konverzija dolgov

Dne 2. septembra se je vršila v Belgradu pri trgovinskem ministrstvu konferenca o kmetijskih

Hmeljska poročila

Slovenski hmeljarci piše, da je prodanih do- slej že 60% letošnjega pridelka. Nadalje pravi k položaju: Kljub temu, da se je od vseh strani, tudi od strani poštene trgovine, zatrjevalo hmeljarjem, da se bodo cene držale in da je prišlo do zastoja le zaradi prevzemanja nakupljenih zalog, izvršitve starih in prejema novih naročil, so nekateri hmeljarji nasledili zlonamernih nasprotnim vestem in s svojo nesmiselnimi ponudbami nadkrili povpraševanje in na ta način oslabili cene. Tako je bilo zadnje tedne mnogo blaga prodanega po 15-17 Din, torej daleč izpod svetovne paritete, in to izključno le po krivdi malodušnih hmeljarjev in njihovega nesrečnega ponujanja. Nepoštena trgovina je položaj seveda izkoristila in bili so slučajji, da se je naš hmelj celo že po 12 Din ponudil v inozemstvo. Ne izmišljotina, temveč dejstvo je torej, da se je naš hmelj ponujal že celo ceneje kakor vojvodinski. In tako vsa poštena hmeljska trgovina danes upravičeno trdi, da so producenti sami, torej hmeljarji, s svojo prekomerno ponudbo oslabili cene, dočim jih je bila trgovina pripravljena držati. Zato, da je res tako, kajti trgovec, ki bi plačal blago po 20 Din, če se mu nudi po 16 Din, se še ni rodil in se tudi nikdar ne bo, najmanj pa še hmeljski.

Položaj na inozemskih tržiščih je evrst in vsaka bojazen neutemeljena. Ako upoštevamo te- čaj, po katerem v inozemstvu obračunavajo naš denar, prodajajo v Franciji hmeljarji svoje blago po 25-38 Din, na Češkem po 23-34 Din in v Nemčiji po 21-49 Din. dočim notira hmelj v Nürnbergu celo 23-52 Din za kilogram. Cene so povsod zelo evrstne in kažejo celo tendenco navzgor. Cena 18-22 Din za naš hmelj, katero smo z velikim naporom dosegli in katero so malodušni hmeljarji s svojim nesrečnim ponujanjem oslabili, je torej več kot upravičena, kajti še nikdar ni bil najboljši naš hmelj cenejši kakor najslabši nemški.

Tudi pri nas je zastoja v kupčiji konec. Dnevno prihajajo nova naročila, nakupovanje postaja zopet vedno bolj živahno in cene vedno bolj evrstne. Ne zapravljajte torej svojega pridelka, kolikor ga še imate, temveč odločno zahtevajte za svoje blago dnevne cene vsaj 18-22 Din za kilogram, kakor je pač kakovosti, in samo po tej ceni polagoma prodajte! Izpod dnevne cene pa ne dajte niti ene kobe hmelja — pa se bodo cene hitro zopet evrstile in še dvignile.

Zalec, 16. sept. Živahno povpraševanje je traja- lo dalje tudi danes, zlasti dopoldne. Cene so se nadalje evrstile in se je ponujalo že 16 do 19 Din za kilogram. Ker pa hmeljarji tudi po tej ceni neradi in le izjemoma prodajajo, je tekom popoldneva povpraševanje nekoliko popustilo, da se prilagodi zmanjšani ponudbi in evrstejši ceni. Zatec, 16. sept. tg. Na deželi in na trgu je bila živahna kupčija. Posebno veliko je bilo po- vpraševanje za prvotni in srednji hmelj. Cene so ostale neizpremenjene od 600 do 850 Kč, za večjo množino izbranega hmelja iz Golbacha se je do- segla cena 900 Kč.

Nürnberg, 16. sept. tg. Nasprotno kakor na drugih trgih je ostala tu kupčija mirna. Po želez- nici je bilo pripeljanih 100 bal, z vozovi pa 20. Prodanih je bilo 60 bal. Cene za hallertauski hmelj 100-150 mark, tetnanski hmelj 165 mark, gorski 75-135 mark. V vsem tednu je bilo skupno pro- danih 350 bal. Tendence je bila zelo mirna.

Borza

Dne 16. sept.

Denar

Po prepričanju zadnjih dveh dni smo danes ponovno zabeležili dvig tečajev deviz. Neizpre- menjeni so ostali Bruselj, Curih in Praga, popustil pa je London.

Ljubljana. Amsterdam 2306.24-2317.60, Berlin 1364.86-1375.06, Bruselj 795.52-799.46, London 199.08-200.68, Curih 1108.35-1113.85, Newyork 5722.14-5750.40, Pariz 224.99-226.11, Praga 169.79 do 170.65, Trst 294.18-296.58.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 65.588 Din.

Curih. Pariz 20.3025, London 17.99, Newyork 518.25, Bruselj 71.80, Milan 26.59, Madrid 41.70, Amsterdam 208.05, Berlin 123.325, Stockholm 92.25, Oslo 90.50, Kopenhagen 93.30, Sofija 3.73, Praga 15.92, Varšava 58.05, Atene 3.18, Carigrad 2.47, Bukarešta 3.06, Helsingfors 7.72.

Vrednostni papirji

Danes so ostali tečajni državnih papirjev de- loma neizpremenjeni, deloma so popustili, posebno 7% Bler. Med delnicami je Priv. agr. banka sla- bejša v Zagrebu kot v Belgradu. Zagrebški promet

dolgovi. Na konferenci izvoljeni odbor, v katerem je bil tudi predsednik Društva bančnih zavodov dr. I. Slokar iz Ljubljane, je te dni podal svoje predloge, in sicer štiri zakone: prvi se nanaša na izpremembo zakona o Narodni banki, ki naj bi izven kritja izdala 600 milj. Din novih ban- kovcev za izplačilo kmetijskih menic, odnosno bi Narodna banka eskontirala kmetijske menice (Op- ured.: to prihaja v poštev samo za Srbijo). Drugi zakonski predlog se nanaša na konverzijo kmet- skih dolgov, če je obrestna mera nad 10% itd. (Tudi to prihaja za nas malo v poštev.) Konver- zijo bi izvršila Privilegirana agrarna banka. Tretji predlog se nanaša na zaščito denarnih zavodov in četrti predlaga nekakšen splošni moratorij. Vse to kaže, da slovensko kmetijstvo tu nima ničesar dobiti.

je bil naslednji: vojna škoda 100 kom., 7% Bler. 2000 dol. in 40 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. Vojna škoda 195 bl., 8% Bler. pos. 46 bl., 7% Bler. pos. 44 bl., Stavbna 40 den., Ru- še 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4200 den., Priv. agr. banka 211-215 (211, 215), 7% inv. pos. 47-61, vojna škoda 194-195 (195), 9. in 10. 193-195, 12. 195 bl., 6% begl. obv. 34.50 bl., 8% Bler. pos. 44.50-47, 7% Bler. pos. 42-42.25 (42, 42.25).

Belgrad. Narodna banka 4000-4300, Priv. agr. banka 218-220 (218.50), 7% inv. pos. 50.25 bl., agrarji 24.25-25.25, voj. škoda 193-194.50 (193.50), 6% begl. obv. 34.25-34.75 (34.75, 34), 8% Bler. pos. 45 den., 7% Bler. pos. 43.75 bl., 7% posojilo DHB 47.50-48.

Dunaj. Don. sav. jadr. 70.50, Aussiger Che- mische 123, Alpine 13.40, Trboveljska 22.75, Pra- ger Eisen 220, Leykam 1.60.

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica (vse 76 kg in 2%): bč. okol. Novi Sad 130-132.5, bč. okol. Sombor 130-132.5, sredbč. 130-132.5, gbč. 130-132.5, bč. potiska 130-132.5, bč. l. Tisa 132.5-135, bč. l. Begej 130 do 132.5, gbn. 125-127.5, gbn. par. Vršac 122.5 do 125, srem. 130-132.5. - Ostalo neizpremenjeno. - Tendence: za pšenico evrstna, ostalo neizpremenjeno. Promet: 27 vagonov.

Sombor. Pšenica: bč. okol. Sombor 127.5 do 130, bč. potiska 130-132.5, ban. 125.127.5. Oves: bč., srem., slav. novi 95-100. Koruza: bč. 94-96, bč. okol. Sombor 96-98, bar. činkvanti 140-145. Otrubi: bč. novi 55-57.80. Fižol: bč. novi 95-100. - Ostalo neizpremenjeno. Tendence: za pšenico evrstna, ostala neizpremenjena. Promet: 77 vagonov.

Budimpešta. Tendence: prijazna. - Promet: srednji. Pšenica: okt. 12.91-13.02, zaklj. 13.01 do 13.02; marec 14.29-14.40, zaklj. 14.38-14.39. Rž: okt. 8.02, zaklj. 8.02, zaklj. 8.02-8.04; marec 9.28 do 9.30, zaklj. 9.28-9.30. Koruza: maj 8.76-8.80, zaklj. 8.82-8.85.

Živina

Mariborski svinjski sejem dne 16. septembra. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 249 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašički 5-6 tedno stari 60-85 Din, 7-9 tednov stari 90-120 Din, 3-4 mesece 150-240 Din, 5-7 mesecev 300 do 330 Din, 8-10 mesecev 350-400 Din, eno leto stari 450-550 Din. Kilogram žive teže 6-6.50 Din, kilogram mrtve teže 8-10 Din. Prodanih je bilo 140 komadov.

Za jugoslov. patent št. 1859 od 1. junija 1923 na: »Postopek za valjanje lemežev«

(»Verfahren zum Walzen von Pflugscharen«) se iščejo kupci ali odjemalci licenc. Cenj. ponudbe na ing. Milan Šuklje, Ljubljana, Beethovnova ul. 2.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sobota, 17. septembra: 12.15 Plošče — 12.45 dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Gimnastične vaje (Uloga) — 19.30 Zabavni kotiček (Bitežnik) — 20.00 Delavska god- ba »Zarja« — 21.00 Salonski kvintet — 22.00 Cas, poročila, nadaljevanje salonskega kvinteta.

Nedelja, 18. septembra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve — 10.00 Nedeljske misli, p. dr. R. Tominec — 10.30 M. Humek: Sad- jarstvo — 11.00 Salonski kvintet — 12.00 Cas, poročila, plošče — 15.15 Balucki: Težke ribe, ve- seloliga (Sr. Jakobski gledališki oder) — 16.45 Zabavni kotiček (M. Kragelj) — 17.00 Šrnelc kvartet — 20.00 Pevski koncert ge. Zlate Gjun- gjenac-Gavella, primadone ljubljanske opere (po- je pesmi naslednjih srbskih kompozitorjev: Milo- jevič, Hristič, Biničič, Krstič) — 20.45 Salonski kvintet — 22.00 Cas, poročila — 22.15 Koncert tamburice s spremljevanjem kitare.

Drugi programi

Nedelja, 18. septembra. Zagreb: 20.30 Radio orkester — 21.00 Sportna poročila — 22.40 Plesna glasba. — Barcelona: 19.10 Instrumentalni koncert — 21.15 Plošče — 23.45 Vokalni koncert. — Stuttgart: 19.05 Pihala 20.00 »Bohemec, opera, G. Puccini — 22.40 Berlin. — Katowice: 22.50 Plesna glasba. — Berlin: 19.10 Zborovne petje — 20.00 Koncert — 22.00 Poročila nato plesna glasba. — Belgrad: 19.30 Celó — 20.10 Pestrá ura — 20.40 »Carodejka«, opereta, Davorin Jenko — 22.30 Ciganska glasba. — Be- romünster: 19.00 Orientalna glasba evropskih komunistov — 20.00 Mozartovi zadnji dnevi — 21.45 Večerni koncert. — Langenberg: 19.00 Na- rodne pesmi — 20.00 Operetni prenos — 22.35 Jazz. — Dunaj: 19.20 Dunajski komunisti seda- nosti — 20.10 »Bartel Turafers«, drama v 3. dej. Philip Langmann — 22.30 Plesna glasba. — Mün- chen: 20.00 Radio orkester — 22.45 Zabavna glasba. — Budapest: 21.20 Ciganska glasba — 22.30 Večerni koncert

Sport

HAŠK : ILIRIJA

Igrišče Ilirije ob 16.

S svojimi najboljšimi igralci pride jutri Hašk v Ljubljano. Z nastopom Haška otvarja Ilirija je- senko sezono. Prav upravičeno pričakujemo, da bo v jeseni dosegla boljše uspehe. Vodstvo kluba je menda uvidelo, kje je vzrok velikih neuspehov. Samo z lepo igro se v prvenstvu ne pride naprej. — Borbe je treba za točke. No, za jutrišnjo tekmo točke niso glavno, za enkrat pričakujemo samo lepe igre. Bolj važno je, ali bo jutrišnja tekma za- dovoljila prijatelje nogometa, ki so bili radi zad- njih neuspehov močno razočarani.

V zadnjih prvenstvenih igrah smo opazili prav videen napredek moštva belo-zelenih. Od igre do igre so bili boljši. Zmag niso dosegli, čeprav so bili v zadnjih igrah vselej boljše moštvo. Usoda pač našemu prvaku ni bila naklonjena. Toda v sre- čanju s Haškom je situacija drugačna, kakor v obi- čajnih prvenstvenih igrah. Ne bo šlo za točke, tem- več za to, da se naš nogomet deloma rehabilitira in privabi zopet gledalce, ki so jih nesrečne prven- stvene igre odvrgle. Številni prijatelji nogometa bodo prav gotovo prišli k tekmi in ako Ilirija po- novno priredi svojemu občinstvu presenečenje, po- tem bo letos prav težko še kakšna igra privabila gledalce. Saj naše občinstvo ne zahteva bogzna kaj. Le zadovoljno hoče z igršča z zavestjo, da je zma- galo res boljše moštvo. Ako bodo fantje, ki igrajo jutri s Haškom to upoštevali, jim ne bo težko pri- dobiti izgubljene prijatelje.

Ilirija nastopi v isti sestavi s kakršno bo igrala v jesenski sezoni prvenstvene igre. Ze prihodno nedeljo namreč, bo gost Ilirije Maribor. Zato bo jutrišnja igra nekakšen glavni trening za prven- stvo. V prihodnji sezoni namreč ne bo šlo samo za prva mesta, oba ljubljanska kluba imata račune z Mariborom. Dokazati bosta morala, da so bile zma- ge Maribora le slučajne. Ni izključeno, da bo tudi Maribor obratno dokazal. Radi tega bo že v ju- trišnji igri Ilirija z vsemi silami skušala ugotoviti, kaj zna njeno moštvo in tudi, kako bo v prven- stvenih borbah. Ker smo opazili videen napredek, smo lahko sigurni, da bo jutrišnja igra zanimiva. Sedil bo g. Deržaj, kar je najboljša garancija, da bo tudi sojenje odlično. Obeta se torej sportni užit- tek kot že dolgo ne.

Razne sportne vesti.

Lahkoatletskim tekam, ki so se s tekono na 5000 m pričele že večraj, bodo prisostvovali tudi odlični zastopniki oblasti. Na merodajnih mestih so uvideli velik pomen balkanske olimpijade. Zato bo tudi naše moštvo gotovo deležno podpora, kakor še nobeno leto. Uspehi naravno tudi ne bodo izostali. vsi atleti so v odlični formi, pa se bomo prav resno pomerili z Grki za prvenstvo. Vsak zmagovalec pri- izbirnih tekah bo dobil v dar od kralja tekmo- valni dres z državnim grbom. Od Slovencev, ki pri- dejo vstopet za prva mesta in tudi za državno re- prezentanco, so: Stane Sporn (maraton, 10.000 in 5000 m), Bručan (5000 in 10.000), Zupančič (400 m, skok v višino, tudi s palico, krogla, disk, tudi he- lenski stil), Zupan (kladivo). Vsi od Ilirije. Pri- morje je tudi poslalo močno zastopstvo. Predvsem pride vstopet Skok, katerega danes prištevajo med najboljše sprinterje v državi (100 in 200 m). Ne smemo prezreti tudi mladega Slaparja, ki je letos virgel kopje najdalj od vseh atletov v državi. Ker je obenem tudi dober sprinter, ni izključeno, da bo šel v Atene. Sicer pa Putinja, Krevs, Zorja tudi niso brez izgledov. Na vsak način bodo letošnje izbirne tekme zelo zanimive in bo Zveza lahko se- stavila reprezentanco iz najboljših atletov.

V kopalski Iliriji bo danes, posebno pa jutri zanimiv plavalni program. Vsi plavalci morajo na- stopiti, da bo vodstvo imelo točen pregled nad ma- terijalom. Najzanimivejši bo, ker bodo juniorji in seniorji med seboj tekmovali. Ker je voda v ba- zenu izredno topla, se bo marsikdo izneveril tradi- ciji in se prišel kopat. Videli bo, da je tudi v jeseni prijetno v vodi.

Celje

Umrlj so: Šoštar Jera, zasebnica za Zagra- dom, v javni bolnišnici je 15. t. m. umrl Gajšek Franc, delavec pri Povaleju Francu, iz Ostrožnega doma. Zagal je drva na cirkulariki, ki ga je zagra- bila in mu pretrgala prsni koš. Prepeljali so ga v bolnišnico, a je kmalu umrl. N. v. m. p.!

Izlet na Tost. Opozarjamo ponovno vse čla- ne Gledališke družine KPD na izlet, ki se bo vršil v nedeljo dne 18. t. m. Odhod točno ob 9 izpred kapucinskega mostu. Prijatelji dobrodošli!

Občni zbor Smučarskega kluba v Celju se bo vršil v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 9 zvečer v klubovem lokalu pri »Zelenem travniku« z obi- čajnim dnevnim redom.

Vinecencijeva konferenca v Celju prosi svoje delavne člane, da bi se redno udeleževali teden- skih sej, ki se vršijo, kakor dosedaj, vsako sredo ob 8 zvečer v Domu. Obnem se odbor Vincenci- jeve konference obrača do vseh dobrih src, da bi mu prisloščila na pomoč, ker prošnje za podpore prihajajo vsak dan v večjem številu, kaj bo pa še, ko nastopi zima, tega nihče ne ve. Zato prosimo, ne odklanjati prošnji za milodare.

Celjski akrobati. Celje ima zadnje dni poleg cirkusa še drugo mogočno atrakcijo. Veliki lepaki po oglednih prostorih naznanjajo, da nastopijo v dnevi 17 do 19. t. m. celjski akrobati v Prešer- novi ulici. Ze nekaj dni pripravljajo akrobati vse potrebno, da bodo pokazali, kaj so se vse naučili. Preskrbljeno je tudi za godbo.

Stavbna sezona. Dasi je bilo letošnje leto v stavbnem oziru za Celje precej mrtvo, smo vendar imeli priliko opazovati, da se je tupatam zgradila kaka manjša hiša. Zadnje dneve, ko vla- da še lepo vreme, vidimo, kako pri vseh podjetjih hite z delom, da še pred jesenjo spravijo dela pod streho. Zadnje dni se vrši tudi več adaptacij. Kaj bo pa potem, ko bo dela zmanjkalo in se

Poglejte mojo

Moja koža je bila brezbarvna, temna in vela. Imela sem grde mozolje, trpko in suho kožo, razširjene lojnice okrog nosa, pod- bradka in čela. Danes se vsi čudijo in me zavidajo za mojo mehko, belo in krasno polt. Danes vsaka žena lahko polepša svojo kožo in jo napravi belo in mehko, ako vsak dan uporablja kremo Tokalon, hranivo za kožo bele barve (ne mastno). Sestoji se iz preprirane smetane in olivnega olja in do- datkov, ki osvežujejo in krčijo kožo in jo napravijo belo. Ona neprestano vnika v ko-žo, pomirja razdražene kožne žleze, zožuje razširjene lojnice in odstranjuje mozolje. Naj- trpkeljša in najtemnejša koža postane bela in mehka. V treh dneh postane koža nepo- pisno lepa in sveža, kakršne ne dosežete na noben drug način. Uporabljajte kremo zju- traj!

bodo vrste brezposelnih še bolj pomnožile, pa ne vemo.

Celjski trg je zadnje dni bogato založen z vsakovrstnim sadjem. Posebno veliko pripelja- jo kmetje na trg res prvovrstnega grozdja. Včasih kar po tri do štiri vozove. Tudi cena grozdja ni pretirana. Ponujajo ga že po 2 Din za kilogram. Veliko je na trgu tudi breskev, ki so letos po- sebno lepe, nekatere so velike kakor kaka večja jabolka in takih breskev dobijo po 6 komadov za 1 Din. Danes smo videli na celjskem trgu tudi ri- be, kilogram po 12 Din, kar je za Celje redkost. Cene govejine mesu so tudi nekoliko padle. Naj- finejša govedina se dobi že za 8-10 Din.

50 letnica prve slovenske brošure o hmelju. Leta 1882 je izdal v samozaložbi žalski narodni gospodar in politik Janez Hausenbichler 20 strani obsegajočo brošuro »Navod o hmeljarstvu«. Knjižico je napisala »Narodna tiskarnica« v Ljubljani in je danes že redek pojav.

Divjanje z motorikli. Ze pred nekaj dnevi smo poročali kako nekateri motoriklisti brez- obzirno divjajo po najprometnejših ulicah. Sedaj je nam zopet sporočil prijatelj našega lista, da je videl v sredo zvečer okrog pol 10 na najpro- metnejši celjski ulici, to je v Prešernovi, kako sta dva motoriklista dirjala drug za drugim kakor za stavo. Prosili bi gospode motorikliste, da imajo malo obzira do občinstva, če se že tako brez skrbí igrajo s svojim lastnim življenjem. Sicer pa mislimo, da veljajo še vedno predpisi glede po- časne vožnje po mestu, bodisi podnevi ali ponoči.

Nov roman iz celjske prošlosti. Celjska »Deutsche Zeitung« je pred kratkim poročala, da je napisala nemška pisateljica Ana Wambrechts- amer roman, ki obravnava pri nas že večkrat ob- delano snov iz zgodovine celjskih grofov. Roman, ki bo obsegal okrog 400 strani, bo izšel, če se bo javilo zadostno število naročnikov že v subskrip- ciji. Nemška kritika se je baje izrazila o rokopi- su zelo pohvalno.

Litija

Solska vest. Iz Litije je prestavljena učitelji- ca ga. Vera Zidarjeva v Streklejceve v Beli Krajini. Gospe učiteljci, ki je bila nad leto dni na litijski osnovni šoli, želimo na njenem novem službenem mestu obilo uspeha in vsa srečo.

Rekordno število učencev na litijski osnovni šoli. V letošnjem šolskem letu se je vpisalo na li- tijsko osnovno šolo 386 šolobveznih otrok, število, ki prekaša doslej vsa dosedanja leta. Zanimivo pa je dejstvo, da bližnja okolica litijskega trga nima skoro nič otrok, največje število dajo predlitijski otroci, potem pa iz litijske okolice: Breg, Grbin, St. Jurij, Tenetiše, tako da Litija sama pričrja izumirati.

Društvo »Sola in dome« v Ljubljani sklicuje za danee 17. septembra ob pol 8 zvečer v 6 razredu narodne šole v Litiji sestanek staršev, ki imajo srednješolce in druge dijake. Razpravljalo se bo o zadevah, ki morajo zanimati starše in odgovorne rednike

Kranj

Vsa Gorenjska bo jutri zbrana pri gasileki tomboli, ki se bo vršila ob 3 popoldne na Glavnem trgu v Kranju. Program prireditve je sledeči: Popoldne od 11-12 promenadni koncert na Gl. trgu. Igra gasilska golba iz Senčurja. Popoldne bo koncert pred tombolo na trgu, po tomboli pa na vrtu g. Petra Mayrja. Vstopnine ni. Kegljanje na dobilce bo v nedeljo pri »Peterčku« ves dan. Za gasilsko tombolo vlada povsod veliko zama- nje in navdušenje, kot vsako leto.

Rožna ulica bo vsa kanalizirana. Dočim je bilo pvočno določeno, da se Rožna ulica kanalizira sa- mo do odcepa, ki vodi na Gl. trg, so pa sedaj radi ugodnih okoliščin, to je, ker je delo dobro uspe- valo in ni bilo v zemlji veliko skal, kanalizirali še zgornji del Rožne ulice prav do konca.

Meso je cenejše. Maksimalna uradno določena cena govejemu mesu je Din 10, 8 in 6. Mesarji pa so uvideli, da prodajajo lahko še cenejšje in so postavili nastopne cene: goveje meso I. vrste 8 Din, II. vrste 6 Din, III. vrste 4 Din. Ne vemo, ali to dejanje mesarjev izvira iz konkurence ali iz sočutja in usmiljenja do revnejših.

Tridesetletnica svoje službe pri orožništvu je v četrtek, dne 15. t. m. praznoval narednik-vodnik g. Ivan Javornik, ki že 11 let služi pri oro- žniški četi v Kranju. K njegovemu jubileju česti- tamo.

Naznanilo.

Bivši gostilničar na Ljubljanskem Gradu v- ljudno naznanjam cenjenemu občinstvu ter vsem znancem in prijateljem, da bom v ne- deljo, 18. t. m. otvoril svojo gostilno „Pri Florjančku“, Jezica 12

Tožil bom izvrstna vina ter postregel z dobro kuhinjo.

Za obilen obisk se priporočava

Lojze in Metka Krašovec

ZAVALA. Vsem, ki ste nas ob prebridki izgubi dragega soproga, očeta, starega očeta itd., gospoda

FRANA MEGLA

nadučitelja v pokopu pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji

tolazili, vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, naša iskrena zahvala. Posebno pa se zahvaljujemo pokojnikovim stanovskim tovarišem in tovarišicam, ki ste prihiteli v tako velikem številu, preč. gg. duhovnikom iz Maribora, Velike Nedelje, Zavrča in Središča, zlasti pa domačemu župniku g. Reharrju in župniku v pokopu g. Zadravcu, gg. hišniha zdravnikom, gg. govornikom za prisrčno slovo od pokojnega, domačemu pevskemu društvu za ganljivo žalostinke, gasilnemu društvu iz Cvetkovec in vsem darovalcem vencev in cvetja.

Zalujoče rodbine: MEGLA, RAKUSA, RELIČ, ERZENJAK.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonoska, 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Vsaka beseda 1 Din

Potnike
sprejme Stiskovsky, Ljubljana, Opekarska 10. (b)

Rabim
dobrega brivskega pomočnika za takojšen nastop. — Doležal Bernard, St. Vid nad Ljubljano. (b)

Postrežnico
iščem za nekaj ur dnevno. Dam sobico, 100 Din, jutraj in zvečer kavo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.531. (b)

500 Din
mesečno plačam perfektni kuharici samostojni gospodinjici k dvema osebam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.498. (b)

Službe iščejo

Vsaka beseda 1 Din

Zagar, tesar, mlinar
želi službo ali vzame kmetijski mlin v najem. Hvalica, Gorenja vas — Škofja Loka. (a)

Organist
obč. tajnik in cerkvenik s prav dobrimi spričevali, samski, vojašine prost, išče službo, katero nastopi ob vsakem času in v kateremkoli kraju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.468. (a)

Gospodična
vsestransko zanesljiva in poštena, ki je pravkar dovršila 3-letno učno dobo v specijalnih stroki ter z dobrim uspehom 3 razrede gimnazije, prošim primernega mesta v trgovini ali v pisarni, tudi za trafiko ali pekarno. — Kot začetnica za manjšo plačo. Gre tudi na deželo. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.483. (a)

Prodajalka
trgovine z mešanim blagom želi premeniti službo. — Pomagali bi tudi v gospodinjstvu. — Ponudbe pod »Pridna« 13.358 na upravo »Slovenca«. (a)

Kuhar
star 25 let, z dobrimi spričevali ter znanjem dunajske, italijanske ter internacionalne kuhinje, išče službo šefa II. kuharja ali slaščičarja v hotelu ali restavraciji. Ponudbe na naslov: M. Koli, Omišalj št. 113 — otok Krk. (a)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

Lokal
pripraven za vsako obrt ali trgovino se odda za 1. novembra. Igriška 10, trgovina F. Abe, za dramskim gledališčem. (n)

Stanovanja

Vsaka beseda 1 Din

Opremljeno sobo
s posebnim vvhodom, parket, elektrika, oddam. — Friškovc 6. (s)

Opremlj. meseč. sobo
oddam gospodu v novi palači v neposredni bližini glavne kolodvorja. Najemina 550 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.206. (s)

Opremljena soba
v centru mesta se takoj odda. Ogledati se more od 3—4. Naslov v upravi »Slovenca« 13.519. (s)

Soba
s posebnim vvhodom, elektriko, tudi s hrano in vso oskrbo se odda. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 13.499. (s)

Prazno sobo
veliko in lepo, oddam. — Friškovc 6. (s)

Objave

Vsaka beseda 1 Din

Preklic!
Podpisana Johana Rihtar preklicujem vse, kar sem govorila o Tonetu Kraju in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Johana Rihtar, Domžale. (o)

Preklic!
Podpisani izjavljam, da je bil moj oče, da je g. Wutt Gustav, obrat. mojster papirnice v Medvodah, v maju 1932 samovoljno zaprl most preko Save, neosnovan. Prepričan sem se, da je ravnal g. Wutt v onem slučaju le po nalogu službovalcev. Kenda Matija, nadučitelj v p. Medvode. (o)

Posrestva

Vsaka beseda 1 Din

Lekarno
s srednjim prometom, v Sloveniji, kupim ali vzamem večjo v zakup ali oskrbo. Resne in obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 13.400. (p)

Hiša
hiša s starovpeljano gostilno naprodam v mestu na Gorenjskem. — Sigurno obrestovanje in amortizacija. — Naslov v upravi »Slovenca« 13.446. (p)

Enonadstropna hiša
z vrtom se prodaja v letovišču Laško. Franjo Gerkman, Laško. (p)

Stanovanjsko hišo
v mirnem kraju, v bližini tramvajске proge proti St. Vidu, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.370. (p)

Parcele
pri Dev. M. v Polju pod ceno prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.496. (p)

Veliko vilo
v Ljubljani prodam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 13.495. (p)

Velika hiša
pripravna za večjo obrt ali vinski trgovino, kleti, vrt, hlev, izvrsten vodnjak, elektrika, napredna na Gorenjskem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.447. (p)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Jesenov les
prvovrsten — kupi Ferdo Laznik, Radeče. (k)

Glasba

Klavirji, pianini!
Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Höpfl, Stingl original, ki so nesporno najboljši. (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik
Ljubljana
Aleksandrova cesta 7
Najcenejša posojevalnica!

Radio

Vsaka beseda 1 Din

Radio
najnovejši, na izmenični tok, s prvovrstnim zvočnikom — izredno poceni prodaja Sirkni, Zg. Šiška št. 80. (i)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Poltovorni auto
dobro porablen, naprodam za 12.000 Din. Poizve se: Osrednja vinarska zadruška, Ljubljana, Celovška cesta 81. (f)

Pohištvo

Vsaka beseda 1 Din

Novo spalnico
9 komadov za 1800 Din prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 13.489. (s)

Obednico
iz orehovega lesa poceni prodam. — Cvetlična ulica št. 24, Maribor. (s)

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Med
Razpošiljam cvetlič. med po ceni 11.50 Din za kg franko žel. postaja naročnika. Po pošti pošiljam v pločevinastih škatljah po 5 kg brutto za ceno 65 D. Vse pošiljke po povzetju. Anton Milfaj, župnik-čebelar, Brodjanec, p. Bizovac, Slavonija. (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Štedilnike
raznih vrst; vrtno, balkonske in stopniške ograje, dimn. vratica, brzoaparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ. podjetje Ciril Podrižaj, Ig pri Ljubljani.

Nogavice, rokavice, robce, perilo, torbice, kravate
nizke cene, samo pri PETELINC-u Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Konfekcija — moda!
Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Gomolje
hiacint, tulipanov, krokov itd. nudi Sever & Komp., Ljubljana. (l)

USNJE

čevljarске potrebščine najboljše in najcenejše pri

Viktor Legan
trgovina in tovarniška zalogasnja Ljubljana, Palača Dunav

Se dve moški kolesi
z orig. »Torpedo« po 980 Din in dve damski kolesi naprodam. Aleksandrova cesta 5/II. (l)

Obrt

Talarje in birete
za veleč. gg. duhovnike izdeluje H. Himmelsreich, Ljubljana — Pred škofijo 9/II. (t)

Nagrobne spominske
slike, na porcelan vžgane, izdelane po vsaki fotografiji, naročite pri Kunc Franc, fotograf, Ljubljana, Wolfova ulica 6. Zahtevajte cenik. (t)

Moderniziranje
damskih klubov po najnovejših modelih. Preoblikovanje 28 Din. Salon La Femme Chic, Anica Puhek, Šelenburgova ul. 6/I. (t)

Kurja očesa
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mast

Udobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost v vrnice in glavnega skladišča
M. HRNJAK
Izhodnik — SISAK
Varujte se poltorb

Nikar ne iščite vzroka Vaših prebavnih težav. V 70 od 100 slučajev nastopajo iste vsled pomanjkljive nege Vaših ust.

Če jutraj in zvečer in to po vsaki jedi ne izmivate zob z zobno pasto Gibbs, delate isto kakor če bi jedli čisto hrano z neumitimi vilicami!

Naznanilo!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da bom danes zvečer

otvoril na Taboru kavarno

pod nazivom „Kavarna Tabor“. Kavarna je na novo in moderno renovirana, ter bo nudila p. n. občinstvu največjo udobnost.

Cenj. gostom bodo na razpolago razni tuzemski in inozemski časopisi ter revije, biljard in druge igre. — Skrbel bom za najboljšo in solidno postrežbo, točil bom izborna odprta vina, pivo in druge pijače. Na razpolago bodo tudi mrzla jedila itd.

Za obilen obisk se priporočata

Ljubljana, 17. IX. 1932. **Ivan in Zolt Fierlin**

Pri oslavljenju živcev

se rabi fiziološki ekstrakt »Kalefluid« iz žlez močnih in zdravih živali. Brezplačno se pošlje podroben opis. Zahtevajte ga: Beograd, Kralja Milana 15, Miloš Marković. »Kalefluid« se prodaja v lekarnah in drogerijah. Odobreno po min. soc. pol. in narodnega zdravja. S br. 5300 z dne 28. marca 1932.

Štampilje

Sitar & Svetek, Ljubljana. (t)

Kašo

lešprenj, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debelo v celotni državi

A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24.

Jožefa Rotarja

gostilničarja in posestnika

v starosti 75 let. V hudi in težki bolezni je bil večkrat previden s svetimi zakramenti. Pogreb pokojnega bo v nedeljo 18. septembra ob 4 pop. na tukajšnje pokopališče. Pokojnika priporočamo v molitev! Šmartno pod Šmarno goro, dne 16. septembra 1932.

Sinovi JOŠKO, STANKO, SLAVKO in MIRKO in sorodniki.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

To sem mu rad obljubil, samo nagrado sem odklonil. Drugo jutro sem odpravil delavce na oddaljeno stran našega posestva, na kar sem osedlal za strica svojo Peggy. Takoj po zajtrku sva odšla, on na kobilu, a jaz s puško na rami peš poleg njega. Malo sva govorila spotoma, četudi je bil krasen dan. Sprevidel sem, da se stric mudi v mišlih pri svoji zadevi in se ne čuti povsem varnega. Zategadelj sem jaz prvi izpregovoril in opomnil: »Ne boj se, stric Ruben. Vsako ped zemlje tukaj poznam, nobena nevarnost nama ne preti.« »Da bi se jaz bal, dečko! Kaj še! Niti malo ne. Kako so ljubke te trobentice.« Zdaj sem se spomnil Lorne Doone, male deklice, ki sem jo videl pred sedmimi leti. Bog ve, ali se me še kaj spominja? Stric Ruben me je predramil iz mojih sanj, mučen mu je bil ta grobni molk sredi samotnega gozda. Dospela sva namreč v Bagworthyški les, najtemnejši in najzaprta kraj pod solncem. Stopal sem tik glave svoje Peggy, ki se me je venomer tiščala in šilila ušesa. Toda ni česar nisva opazila, razen nekaj starih sov in jastrebov ter srake, ki je sama čepela na veji. Dospeli smo do vznožja griča, ki se ponaša na mogel vzpenjati nanj. Dasi nerad je moral stric razjahati, nakar sva Peggy privezala. Nato sva se pričela vzpenjati v kreber, stric s palico v roki, a jaz s puško na rami.

Nobene steze ni bilo opaziti. To nama je bilo v tolažbo in pogum, kajti po tem sva lahko sklepala, da ni nobenega razbojnika v bližini. Sprevidela sva, da ne bova mogla gladko prodirati na

prej, ker sva imela strmo, težko pristopno pobočje griča pred seboj. In res sva se le z veliko težavo prerivala skozi goščavo nad seboj. Veliki, ilasti hrastovi parobki in korenine so nama štrlele nad glavama, robdije je segalo po nama s svojimi ostrimi jeziki in ogromne sirove skale so nama zapirale pot nalik velikanskim ovnom. Nazadnje sem moral pustiti svojo puško v grmovju, da sem si mogel z eno roko pomagati naprej, a z drugo podpirati starega strica. Naposled sva dosegla vrhunec griča, kjer je bilo konec gozda in so bila tla kamenitna kakor v kamenolomu. Nobenega drevesa ni bilo tam med nama in velikansko skalno grmado, ki se je dvigala kakih tri sto vatlov strmo pod nama. Strmeč sem tu privrkal obdvoval mogočno utrdbo Doonov in spoznaval njeno izredno gradbo. Ko sem bil pred kamni sedmimi leti v Doonski dolini, sem bil še negoden dečko in sem kot tak stremel samo po trenutnem namenu, kakor bi jim ušel po skalni stazi. Sedaj sem pa stal tukaj z vsem znanjem o slovitihi Doonih, s svojimi nepozabnimi spomini in na zahtevo svojega strica, tako da sem se ves poglubil v razmišljanje in obdvovalje.

Gorska veriga, ki sva stala na njenem grebenu, se je vlekla malone v enakomerni višini na desno in levo in je bila vsa pokrita z gozdovi in goščavo. Kake pol milje od naju, toda na videz tako blizu, da bi mogla zadeti z lučjem kamna človeka na njej, je bil drug greben, povsem temu podoben. Navidezno je bil vijugast, tako da se je navidezno skoraj stikal s prvim, toda v resnici ni bilo tako. Kajti vmes sta bili dve skalnati zaseki, od katerih sva pa samo obrobje mogla videti. Ena od teh so teske je bila vhod v Doonsko dolino; nad vhodom so visle skalnate pečine ko samozaklopna vrata, a skozi drugo sem si pred sedmimi leti privrkal

utiral pot. Med obema je pa ležala od venea temnih pečin obdana, zelena, svetla dolina v obliki jake. Videti je bilo, da ne moreta ne slana ne veter prodreti tjakaj; zgolj pomlad, nada in pogum so dihal v njej. Toda solončni žarki so le našli pot vanjo, čim so se oblaki razkropili in se je prikazala skoznje močna nebesna sinjina.

Stric Ruben ni spričo vsega tega postal nič boljše volje. Ozrl se je v Doonsko dolino, nato na gričevje na nasprotni strani, a nazadnje vame. »Poglej, kako bedasta je ta zalega.« »Seveda, stric Ruben. Vsi lopovi so bedaki,« sem mu pritrtil.

»Ni vredna zalega, dečko. Ali ne vidiš, da bi bilo to veliko Doonsko dolino lahko zavzeti v pol ure.«

»Da, res je tako, stric; samo če bi jo hoteli izročiti.«

»Ako bi postavili tri topove na onle grič, a tri na tole pečino, bi jih imeli v pasti. Oh, dečko, videl sem marsikatero vojno in ako bi bili poslušali moj nasvet, bi bil lahko danes general.«

Toda jaz ga nisem dlje poslušal, kajti pozornost mi je mahoma zbudila ona odprtina v pečini, skozi katero sem bil tedaj pobegnil. S kraja, kjer sva stala, ni bila videti večja od zajze lunje, toda zanimala me je (nemara zaradi mojih spominov) bolj ko vse drugo pred menoj. Ko sem zamišljeno stremel vanjo, sem zagledal neko majhno postavo, ki je prišla do nje, obstala in takoj nato izginila v skalni razpoki. Ta neznanca, svetla, bela, ljubka, gibčna prikazen je komaj opaženo šla mimo, vendarle mi je pričelo srce glasno utripati v prsih, krji mi je stopila v glavo, ponos in malodušje, ničemurnost in sram so se borili v moji duši. Dasi je od tedaj prešlo sedem let in sem se med

tem razvil iz dečka v moža, četudi me je ona medtem brčkone pozabila in sem jo tudi jaz napol pozabil, vendarle sem občutil v tem trenutku, da stojim pred svojo usodo. Najsi mi je bilo to v srečo ali nesrečo — moja usoda je bila Lorna Doone.

Šestnajsto poglavje.

Težavna pot do Lorne.

Ko si je gospod Huckaback zadosno ogledal sovražno postojanko, sva se odpravila na odhod; spotoma me je ves čas nekam nezaupno opazoval. Spoznal je bil namreč, da sem postal zamišljen, kakor da bi bil v dolini nekaj nevidnega opazil, pa je hotel vse zvedeti od mene. To se mu pa ni posrečilo, četudi je spravil iz mene izpoved, da sem bil že nekoč v Doonski dolini.

Drugi dan je odrinil zopet v svoje ljubo mesto Dulverton in mi pustil za spomin cele gore obetov. V meni je vse vrelo in kipelo od nemira in podjetnosti. A kaj bi mi pač moglo žejno po junaških činih in pustolovčinah ugasiti bolj ko izlet v Doonsko dolino, ki sem jo bil že ko dečko odkril.

Med tem se je približal slovesni dan sv. Valentina, ko imajo dekleta pri nas polne glave ljubzenskih misli in sanj, fantje pa kar najbolj bedaste obraze. Nobeden pa ni bil neumnnejši od mene, čeprav mi je bilo že eno in dvajset let. Moških se nisem prav nič bal, toda vpriču vsake ženske mi je bilo tesno pri srcu, zlasti če je bila lepa. Najbolj nerodno mi je bilo ob misli na svojo nenavadno telesno velikost in moč in čisto sem si želel, da ne bi bil nič večji od Johna Fryja, ki sem ga, kadar je bil siten, zgrabil z levico za pas in bingljal z njim po zraku, dokler se ni pričel sklicevati na to, da je rodbinski oče, in me prosil, naj ga spustim na tla.